СИХАГIА ЧУЭЦА ХЬАЖКIАШИ ШЕКАРА СВЕКЛАИ

20 сентябрь хьатIаккхачача хана республика боахамашка иплатийна, силоса, моаша доаьзарийна лаьрхIа чуйица аьннай 46,2 эзар гектара тIара хьажкIаш. Из хул дерригача уж тIайолча лаьттах 45 процент.

Ховлагlа дакъа хьажкIаш чуйицай Грозненски Наурски управленей колхозашкен совхозашкен. Цхьабакъда, укх тIеххьарча пхе дийнахьа дуккхача боахамашка хьажкIаш чуэцара темпаш геттара лоха яр.

Ерригаш а пхе дийнахьа чуйицараш 4065 гектар мара яц, хIаьта хIанзчул тIеххьагIа чуэца езараш 60 эзар гектара тIара хьажкIаш я.

Сихха чуэцаш латт шекара свекла.

Марза оалаш хьаьхнад 2462 центара тIара, е фабрични свекла дIайийнача дерригача лаьттах 21 процент.

Хьалха долх 28 процент долча лаьттан тIара свекла чуйица даьнна Урус-Мартана производственни управлене боахамаш.

Гуйран ялташ дIадера эггара дикагIа йола хана хьатIаэттай хIанз.

Гуйран культураш 10 эзар гектара тIа дIайийнай. Гуйран ялташ дIадувраш, керттерча дакъе, Грозненски Шелковскейн управленей боахамаш мара дац.

37 процент эпаь ялха аьннай. Пхе дийнахьа лоадаьв хIама совгIа аьханц — 4252 гектар.

ВIаьстац юхье из культураш хIае лаьтта кийчдара къаьстта тIехьадисад Урус-Мартана, Шаьла, Шелковской управленей боахамаш.

ОКТЯБРА СИЙНА

Мастера нов. А. Л. Ананьева кулгалдеча коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча мехкдаьтта доаккхача бригада коллективо боккха производственни толам баьккхаб. Мехкдаьтта даккхара 9 бетта план 14-ча сентябре кхоачашъйай цо.

40 геолого-технически мероприяти бахка юкъейолазарах кхы тIа 500 тони «Iаьржа дошув» даккха вIаштIехьдаьннад бригада коллектива.

«Грознефтехимстрой» треста СМУ-9 болаш хьал а лоацаш цу бригада коллективо декхар тIаийцад Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дузача ден сийна планал совгIа 750 тони «Iаьржа дошув» даккха. ТIайца декхараш тIехдика кхоачашду бригада. ХIанзале 720 тони планал совгIа мехкдаьтта даьккхад цо.

Дика къахьетарца белгалбаьннаб дезача шIейна сийленца накъа баккара лаьржача социалистически яхье операторащ ин. Петренко, Мокиев, Бровченко, слесарь Абдулаев.

Г. ЛУКЪЯНОВ,
«Октябрьнефть» НПУ ПТО начальник.

●

Наурски производственни управлене «Гвардейский» совхоза шоллагIча отделене хьакхий-товарни ферме денна шерлуш йоагIа сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дизара сийна дIайолаль социалистически яхь. Цу деача денна дикача совгIаташца накъа дахка дерхI оала.

Тха ферма коллектив хьаккхарч йорстаеш я. Ала деза, дуккхагIа болча болхлоша доаккхий толамаш доахалга. Масала, йоккха гоазал йолча свинарка Котельникова Майсае йорстаеш 207 хьакха укх бетта хьалхарча денош оаха заача цхьал хьакхана дийнахь-бус юккъера тIаккхета доазал 466 грамм хилар.

Во къахьийгадац Майборова Эмилье а. Цо ший новкъостака Шахбулатов Мусийца 1000 хьакха кхоаб. Дени буса цхьан хьакхана тIаккхета доазал 430 грамм я.

Отделене коллектив укх шера дуккьал хьаккхарчашта тIаккхетача доалалах 2130 центнер дулх дIадала йиш йолаш я пачхьалкхенна. ДIабахача ворхI бетта тIахийта доалал 1651 центнер я. Шеко яц отделене хьаккхарч лелараша шоаш тIайца декхараш кхоачаш дергхилар.

М. КИРИОС,
хьакхий-товарни ферма бригадир.

●

Гудермесски локомотивни депо чIоагIа воаркIаш е сай деш а ва коммунист Леонид Семенович Абасов. Шу совгIа за а машинист - инструктора декхар общественни хьисапе во кхочашду.

Из сайна вола общественник 14 ва дено. Ха а хало а ци лоархIаш шоай балха опыт къовсачарна дIалу цар. Технически кабинете заниташ ю, шоаш тIачIоагIбаьча бригадашца рейсах ух. Локомотивни колоннашта юкъе цахаддаш социалистически яхье лелаю нов. Абасова кулгалдеча колонна. Дуккьал август бетта нормал совгIа 9400 килограмм тайн-тайнара жухь тIаболаш йола 30 эза состав дIайигай нов. Абасова кулгалдеча колонна членаша. Локомотивни бригадо кходар боккхача юкъе дола 23624 килограмм дизельни доагам. ХIаьта дIабахача ворхI бетта нормал совгIа 65300 халкъе боаккхе жухь тIабола 268 поезд дIайигай колонна болхлоша.

Октябра 47 шу дизара сийлеенца накъа йола Абасова колонна.

Н. ВОЛКОВ,
КПСС Гудермесски промышленно - производственни парткоми инструктор.

●

Семилетка яхлагIча шера план хаьал хьалха кхоачашъйаргьа беррига иза тIабахийта къахьегаш я Грозненски крекинг-завода № 15—16 йолча установка коллектива. Валови продукци арахецара ийс бетта план 10-ча сентябре кхоачаш а я, планал совгIа 6130 тони мехкдаьтта сийрда продукташ еннай цар.

Установка технологаша дош деннад Октябра сийна валови продукци арахецара итт бетта план 105 процент кхоачашъе а планал совгIа 1,5 эзаьлон мехкдаьтта сийрда продукташ яла а.

Къаьстта дика къахьег цу установкерча воккхагIа волча оператора Пиханьков Александра, операторашта Куницына Нинаси, Редькина Николаен, оператора гIонча Кузнецова, кхьабараша.

М. СОЛСБИКОВ.

Отто Гротеволь кхалхар

БЕРЛИН, 21 сентябрь. (ТАСС). Тахан кхелхаа СЕПГ ЦК Политбюро член, ГДР Министрий Совета Председатель Отто Гротеволь.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Министрий Совета орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

114 (3971). | Шинара, 22 сентябрь, 1964 шу. | Мах, 2 кап.

ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦА БОЛАБЕННАБ

Дентара денга сихлуш латт «Ингушский» совхоза 3-ча отделене гуйранара балхаш. ГурахьакIа а бIаьсти кхьйола культураш а дIае лаьтта кийчдари хьайбашта доакъар Iалашдари—уж ши болх бар ка бола ялат чуйица даьлча деза отделене къахьегамхоша баьр. ХIанз балхий фронт шерьеннай, чуэца йолаьй хьажкIаш, гидуаргаш, свекла.

Уж культураш, къаьстта свекла, тIехьаьнна хьийкъалц отделене укх шера, амга уж во хиннай аьлча а вийса хургаш. Хетаргахьа гектара тIара ткъаьх центнер хьажкIаш, иттех центнер гидуаргаш ергъа. Свекла мел ергъя боцъоица хIанз а хоиш дац. хIана аьлча хьа кIеззига яьккхай из. Цхьабакъда дувцачох эсала я.

20 сентябре болабелар хьажкIаши гидуаргаши чуэца 4-ча бригада механизатораш. Дика вIаштIехьбаьнна бадар цу дийнахьа из болх. ХьажкIаш чуэцача йиъ комбайнах шиъ мара яцар болх беш. Вож ши комбайн латташ яр, цаI кхай тIа хьажкIашта юкъен вож — бригада воан.

Болх беш хинна ши комбайн Гандалоев Мусай звено хьажкIаш чуэцаш йоаллар. Цхьабакъда, тхо тIакхаьчача хана ужаш а сейца латтар. Механизаторий агрегатанарча механизмайн бехка дацар комбайнаш совцар. Тракторащ а комбайнаш а лер тIа яр. Механизатораша дувцачох «ККХ-3» яха комбайнаш дика йовз нарна хIанз, цудухьа царех хIара машине хийцца болх бу укх шера.

— Шийна мел оаша хилча дийнахьа 5—7 гектара тIара хьажкIаш чуэц укхо, — йоахар звеновода комбайна кулг IотIа а деттаж. — ХIаьта Iодежача гIадамах йоаллар мара ца юташ шIена хьайоах хьажкIаш. Цхьабакъда, укхашна оаша доаттаде магац тхона. Духхьал укхо хьайоаккха силосни масса дIаккхахьа машинаш йоацаш латт тхо болх ца беш, сейца латта тоъал ха а я.

Вакъдувра звеньевой. ДIауйла йича кIезига я комбайна ши машин, кхоаин уж до хьайоаккха хьажкIа а аьта гIад е дIаккхахьа. Цудухьа маст-маста сец комбайнаш, сейце латташ дикка ха йоаккх. Цхьабакъда, йолаш йола машинаш а шийса дIа-м оттаьйац бригадира. Масал ер да. Шиъ автомашин шиъ лафеташ тIехьа а йолаш «Беларусь» яха трактори а Гандалоева кхай тIа йоаллача шин комбайна тIехьа. ХIара агрегата тIехьатасса цхьаьца лафети силос дIаоза цхьаьца машини а ца луш, цо цхьан агрегата машинаш эоккхашна лафеташи еннй. Лафет сайна агрегата тIехьа а йийза лелаю автомашин. Массеха сахьат доаллх цо боккъонца лаьрхIача балха юкъейолацаш.

Машинаш нийта лелае мегаргъяц. Машинаш тракторал дуккха сихагIа лел. Трактор шкъа яле, шоаза а кхы дуккхагIа а йоагIаргьи из яха езача яха. Цудухьа тракторин лафеташ агрегатанашта тIехьа а юкъаш машинашка хьажкIаш а аьта гIадамаш а дIахахьийта деза.

Цхьаьнда а да укхаза кертагIдакккха дезаш «Малгобекнефть» НПУ 18 машин я совхоза хьажкIаш чуэцача новкъостала яьхка. Уж машинаш Iурра хьа а ухаш сарахьа юха МагIалбике ух. Цу гIулакхо дуккха болх боабу. Цу машинаш тIа балхаш деш бола шоферах бахаш СоагIапча, Долакова, Советское ба. Сарахьа дIа а йига машинаш гараже дIаоттайча машинаца хьа цIа боалабац шофераш. Шоай смена яьккхачул тIехьагIа массехк километр бус гIаш никъ бе безаш хул уж. Цудухьа сарахьа эггара дикагIа болх хьаIовча хана шоашта бийса хилалехьа машинаш МагIалбике гараже цIа а оттаь юха цIабахкар дукха беррига болх соца а бийа болх уж. Дикка ха йоаю Iурра я. ВорхI сахьат даьлча вахтови машина хьаена цуница гараже дIа а кхьача юоа машинанна уж шкакхачалехьа ийс-итт сахьат доал. Машинаш хьакхачача мара дIайолалаш комбайнаш я. Цу гIулакхо чIоагIа новкъарле ю балха. «Малгобекнефть» НПУ транспортни контора кулгалхой цу гIулакхага хьежача баккъахьа ба. Е сарахьа цIа а кхувлаш, Iурра хаинахьа юхакхувла беза цар шофераш, е машинаш совхоза ярах латтача латтаргйола гIулакх вIаштIехьдаккха деза. ХIанз долча тайпара гIулакх дусе, дукха болх боаргба комбайний а машиний а.

ХьажкIаш чуэца йолаь дукха ха еце а дикка хьажкIаш Iайнай отделене хьетта, комбайнашка хьайьххача тайпара хирка а ца хоржаш «ШIорма а ца йоахам яда уж. ХьажкIаш хIана тIаьца а я яьнтта ядаш хилча вармола а тарлу. Уж хьажкIаш сиха цIен а еш ялат дIайийлача чуккте дIаккхахьа еза. Паргахьа сайна тIаьда я аьнна МагIалбике дIа ца вие, кхы хье а ца душ Моздоке Iоихьа еза хьажкIаш, цига мелла тIаьда хилча а дIаэц уж.

Ялат чуэцача хана массаза а чIоагIа тевкам тIаьбохийташ да из на дойташ шIендаь чудара. Дика уйла а ль из кIезигагIа доврглала гIулакх де деза хIара звено, бригаде, отделене, боахаме. Эггара хьалха хьажкIаш чуэцаш йоаллача агрегатагара дIабохабе беза из болх. «Ингушский» совхозе цу гIулакха боккъонца уйла лаьйий-хьотI аьнна хеталу. Хьэнцаргда вай ер масал. ХьажкIаш чуэцаш йоаллача комбайна тIехьа тележка лел. Цу тIа хьажкIаш дIаийсъеш саг ца хилча дукха Iолег уж. ТIаккха Iолийга хьажкIаш хьалехьае наI а шиъ саг вахийта везаш хул. Цудухьа баккъахьа хилча мегаб комбайна тIехьарча тележка тIа саг хеавича. хIана аьлча Iолийгараш хьалехьаечул дарегIа хургда из.

Цу гIулакхий уйла йича баккъахьа яр хIаилая я.

М. ГАДИЕВ.

ДИРЕКТОРА ДОККХАЛ ДЕ ХIАМА ДАЦ

Дог гIоздаьнина а безаме а ва тахан «Горец» яхача совхоза директор Божко Иван Васильевич.

Кхаина дахалехьа совхоза директораца къамаьл деш да тхо:

— Дика лел тха боахаме шекара свекла чуэцара балхаш. Хьинаре къахьет хIара болхлочо, кхетамца вIаштIехьбаьккхаб цар къахьегам отделеней управляющеша, бригадирашa. «СКСМ-3» яха бархI комбайни шекара свекла хьахерцаеш йола ях агрегата я свекла кхашка болх беш, — йоах нов. Божкое.

— Из ниита доллашехьа хIанзалца 500 тони совгIа мара дIа хIана еннаяц оаш пачхьалкхенна шекара свекла? — хет оаха.

— Транспорт тоъац тхона. — Хьома вий машинаш хьежаеш вар, — йоах цо Урус-Мартана производственни управлене агронома Улубаев Iалауддинага, — нхийтта машин ехханехьа а ворхI-бархI машин мара хIана яйтац Iа тхона? Ер дильагIа ди да аз хIара сарахьа силоса тIара а йоахаш свекла заводе дIакхахьа машинаш ухийта. Цо тIехьадоах силос йоллара балхаш.

— Тха шоллагIча отделене гIолаш. Ер сайна дола мерза оилаш хьалкхедаьд цига Джабраилов Махьмада кулгалдеча бригадо, — дьле шийна юхе улла кхоъ ах—йиъ килограмм хургйола шекара свекла хьокхх директора.

...Гоцахьа хьежача лаккха тIаьлна йоархIаш мара хьагуш яц шекара свекла.

— Ай, ниччад директоро хьахьехача тайпара дола мерза оилаш хьалкхедаь свекла яха?

— Ер да-ях из кха. Болхлой-м гуш бац укхаза, — дIа-ниха хьежар Iалауддин. ЙоархIашта юккъера ниттъа хьагора свекла цIенъераш. 30—40 гектар хиллая йолча майда тIара хьагуддаь кучкаех латт укхаза мерза оилаш. 20—25 болхло воалл уж цIендеш. 26 августе йолаьй шекара свекла чуэца, баккъда хIана а хац тхона дийнахьара норма мелла. тхоаех саго доаккхар фуд, из хоиш хилча дикагIа бергбар оаха болх. Цаггахьа мара гац тхона учетчик Вопрчев Сулейман отделене кулгалхоий, — Iокох тхога болхлой.

Кулгалхой бахарга-бахкарга хьежжа, цар вIаштIехьбаккхарга хьежжа лел свекла чуэцара болх а. Бхай тIа а вена хьажа а ца хьожаш, нкийтта машин оаш тхона свекла дIаккхахьа яхаш гIерташ вар директор. Баккъда. IуйIрийна деза делкъа ха хиллалица машин хилла а свекла цIенъяьлц бригадо. Ве болх боацаш лаьттай укхаза яха машин. Нийта ха йоаю цар денна. Шекар доаккхача заводе кхаччалца шиъ-ялх рейс е йиш яр хIара шофера, баккъда машина-кхоикха рейс мара яц царех хIаране.

Пачхьалкхенна 6.700 тони свекла дIахла декхарийна я укх шера «Горец» яха совхое. 520 гектарах 120 гектар совгIа йолча майда тIара чуйица аьннай укхаза свекла. Хьа дуккхагIа яьккха ал а управлене кхача боахамел кIеззигагIа свекла дIаеннай пачхьалкхенна «Горец» яхача совхоо. Денна 25 тони а свекла дIахьц укхаза план 100 тони йолча.

ХIанза из нийта! 120 гектара тIара чуйица свекла 2000—2200 тони хила ма езар хлачх декха лаьрхIар чуэц а. ХIанах хIара гектара тIара 180 центнер яхха доача цхьайолча участкашкара 48—50 центнер а баьккхабац хьувкъаш.

Хила йиш йолаш хIама дац из аьнна, хеталу, хIаьта а да-м нийта да из. Цу хьаьккъехьа оаха къамаьл ду совхоза керттерча агронома Л. Бабаницапа.

— 120—140 гектар хиллая йолча шекара свеклана ша тешар тха боахаме. Ша тешача кхашкара гектара кIезига йоал свекла, — йоах агронома. КIала лард йоацаш да агронома дешаш.

Ах. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

ИНДЕ ПРЕЗИДЕНТ МОСКВЕРА ДIАВАХАР

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо вийха хьошалгIа вена Советски Союзе хинна Инде Республики президент Сарвапалли Радхакришнан 19 сентябре Москвара дIавахар.

Индин СССР-ги пачхьалкхений байрахаша хоаьча Внуковски аэродроме доктор С. Радхакришнан накъа воликкаш бар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. И. Микоян, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев, РСФСР Министрий Совета председатель Г. И. Воронов, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо председатела заместителаш Я. С. Насриддинова и Г. С. Дзоценидзе, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Д. Ф. Устинов, кхыбола советски пачхьалкхачихой общественни деятелаш, нъаьвлгахой вийнаш.

Из нацье вакилаш хинарачга нацье бар Советски Союзера Инде посол Трилоки Н. Кауль, кхыча мехкий дипломаташ, журналисташ.

А. И. Микояна доктора Сарвапалли Радхакришнанна аэродроме къамаьлаш дир.

(ТАСС).

МОСКВА. 16 сентябре съездий Кремлевски Дворене торжественни хьисапе хьайийлар къаман мукъадахара а паргIатдахара а тIехьа, машар хилийтар духьа къовсам лоаттабара йолча кагирхойи студентийи барт-цхьоагIон Дерригдунен форум.

Уж пхе континентанкара кагирхой вIашагIкхетаро къаьста хьаьхьекхар халкъашта юкъера доттагIал.

Сурта тIа: советски делегаташ — Ю. Гагаринни мехкдаьттахо А. Джафаровни (аьрдехьа) форуме дакъа лоацаранца юкъе.

А. Стужина сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪОНАБАРИЙ ЦХЬОАГIЮ ЧIОАГIЛУШ ЛАТТ

Кагирхой Дерригдунен форуме

Форуме баьхкарашка моаршал хоатташ сайна хоза латт московски гуйра. Сийрда, хоза я Союзий ЦIагIа фойе, Колонни зале. Тахан укхаза хьайийлай аргIанара пленарни заседани.

Заседани хьаеллалехьа зале гулбеннарий бе доахк газеташ. ДуккхагIбараш гIоабаьнча ба — московски газетий оагIон тIа ца форуме дакъа лоацарий суртанаш. Къоначар Ассамблеех дукха ду газеташа.

Н. С. Хрущева, Сукарна, Фидель Кастро, Ахмед Бен Белла, Кваме Нкрума, Патрис Лумумба, Гамаль Абдель Насера портреташ тIадола листовкаш бе йоаккх делегаташа.

IуйIрийкарча заседане председатела Марио Прада (Гватемала) аргIанара доклад е доли цу Къулбехьен Вьетнама делегацеца керте латтача Нгуен Тхи Бина.

Турпален хьакъа делегат беза тIаьрш мале гулбеннарга.

— ХIанз укх дунен тIа къизагIа болчох тIом латт са мехка, — аьлар Нгуен Тхи Бина.

— Къулбехьен Вьетнама иттаж эзараш километраш гIина болча мехко тхона тIатесса тIом ба из. ХIара денна цу авантюрага ши миллион доллар дIадохийт американцаша.

Американски захватчикий цар гIоазарийн къинал дийца варгвоацаш я. Тхо теш колониализмаш империализмаш чеад деш долча мехкашкарча кагирхоша ха хаддаш къовсам лоаттабеш хилар, тха опытах пайда а эцаш. Са хампара эзараш хулаш болча кагирхоша дешар кийтад къаман-кортамукъален йолаие хьинаре дакъа лацар духьа. Из эггара дикагIа йола университет я.

ХIаш, аьлар Нгуен Тхи Бина, Къулбехьен Вьетнама пхе шаьлъах диъ дакъа халкъа кара да. Мукъаьлхача районашка керда вахар хьалдеча хьалхарча мугIарашка кагирхой латт.

Белгалданна деза дийца хаьна процедурни дешаш форуме дакъа лоацаранка цIаьхха а дуцийта гIийрача корейски делегата Къулбехьен-Вьетнама вихал хуккхача хана къомаьн дIа ца дайтан лоаттаре.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча К. Бангура (Гвинея) форума бахь ден лоаеста керттера дешан дуниара тIахьийхар делегаташ.

Форуме баьхкараша чIоагIа безаме тIаийлар алжирски кагирхой вихал Мохаммед Шемиди. Экономически кортамукъален проблемашта хетаь яр алжирски вихала доклад. Боахамера колониальни структура дIаяккхара нийсагIа бола цхьа никъ ба экономике индустриализаци яр, белгалдаьккхар цо. Социалистически мехкашца гIулакхаш лелалар мел лоархIаме да а дийцар цо.

Индонезе Центральни кагирхой фронта президиума цIерах форуме моаршал хаьттар доктора Сукарно Сунено. АргIанара доклад е доли зенцадо цуйна.

Эггара къизагIа волча моестагIчов — империализмана духьала беррига низ кхоатабара духьа форуме баьхкаб Индонезе кагирхой, аьлар Сунено.

Революционни барт-цхьоагIо чIоагIъяра кагирхой лоархIам белгалбаьккхар цо.

...Форуме, перерыв йолча хана Амаду Сейдоа — Нигерича оамигача сагах хийтар тхо. Нигере демократически кагирхой Союзе хIаийцача хана 15 шу дацйна вар из. Амаду хьабена никъ эггара нийсагIа боль никъ бар.

Французски самолеташ йолча сигала хьаьхьелача хана бIаьх, агIазлолаш хьалдизо хинна наьна бIаргаш дага доагIа сона, йоах хIамигача саго. Тха хьзача кхахьаьха бIаргаш даим делаш хилар деза сона, са Диахек тIера сигале массаьв а цIена хилар деза сона.

Соши а са новкъостанта а фу тха мехкахой кхоанарча денах тешаш хилар. Нигера фабрикаш, нун еррига предприятеш халкъа кара хилар дов тхона.

Ерригача кхаьнета къонах бартхьоагIо йолаш хилара мара торе хулийтаргъяц паргIато. кортамукъален тIехьа лоаттабеча къовсамо мерда ноталоньи ялийта.

Трибуна тIа — Герман Лайрет, Къаман сопротивлене фронта чувоагIача къоначав венесуэльский делегат.

Шин воар венесуэльски патриот, йоах оратора, набахта чувоаллийнаб. Демонстрацешка диктаторски режима духьала, демократически паргIато бахьанце дакъа лацарах лийнаб уж. Тахан вайна хезаб Каракаса улицашка полицейски ялхорчара боабьярий цIий Iодахка аьнна.

Из правительства духьала куле зIамига волчов а иттаж шераш набахта валла ха тоха йиш я тхаьнцига. Тхона дика хов тхасинта духьала тIом хIана бу. Тахан тхо чIоагIа доландаь дац тхоа кхерао, кхоаш тха низ кхоаза чIоагIагIа хургбоага хеадаь кхер тхох, йоах Германа Лайрета.

Цхьабакъда, дIаха дувц Венесуэла вихало, шуи новкъостал эш тхона.

Къовсам лоаттаберш а бовраш а дагакхаба беза вай, белгалдоаккх Герман Лайрета, вехаь юкъе ца аша къовсамаш хургдоаца хIама деза вай. Дерригача дунен кагирхошта дага йоахка дуккха проблемаш Москве шоца йиш хиларах баркал ала оаха. Вай барт-цхьоагIо чIоагIъяра тIадерзадаь дола советски делегата Павлов Сергея иш къамаьл хьалхад оаха. Вай лоаттабеча къовсама хоадайбоалаш деза новкъостал да из.

Къовсам лоаттабеча Венесуэла турпален кагирхой-никала сийле чIоагIа тIоараш детт делегаташа.

Трибуна тIа — къона француженка Мишель Жерар. Франце коммунистически кагирхой болама цIерах форуме дакъа лоацарашка моаршал ду цо. Бозуниальни халкъий кортамукъален, машар бахьанце Франце Коммунистически партен коммунистически кагирхой боламен дукъех хувп Мишель Жерара.

Шаькха а белгалдаккха безам ба тха, йоах къоначча француженка, африкански халкъашта французски халкъа французски империализма неоколониалистски политика дIамихара гIахувш да.

Къонабарий Дерригдунен сесте дакъа лоацараша чIоагIа гIоараш а деттаж тIаро дуккхача пачхьалкхенашта керте латтарий цIерах форума адресах телеграммаш ехкай аьнна бола хоам. Iоеш Кипра президента Макариоса, Германски Демократически Республика Пачхьалкхен Совета Председатела Вальтер Ульбрихта, Чехословакски Социалистически Республика президента Антонина Новотне хийцийта послани. Пачхьалкхенин деятелий дийтача моаршала чIоагIа тIоараш а деттаж жеп ду форума делегаташа.

Л. БЕРНАСКОНИ,
Б. ЛУКЬЯНОВ,
Е. ФАДЕЙЧЕВ,
ТАСС-а корр.

МОСКВА. Къаман мукъадахара а паргIатдахара а тIехьа, машар хилийтар духьа къовсам лоаттабара йола кагирхойи студентийи Дерригдунен форум.

Союзий Шек холонин зале хуз форума пленарни заседанеш.

Сурта тIа: заседанеш рисьеи салейача хана форума материалашка хьожаш ба Кенега делеганаш (аьрдехьа) М. А. Ншнери, А. М. Киваини, К. Л. Бусунге.

А. Стужина сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

МАССЕ ТАЙПА ПРОДУКЦИ ПАЙДА ЛУШ ХИЛИЙТАРА

Йадеде хIара тайнан рентабельность лакхъяр дукха яхь йоаржае ьына тIаьхьехам бьча 15 московски предприяте инициатива йогаеш йола КПСС ЦК решени ший шерарча заседание йийца а йийца, Грозненски нефтемаслозавода парткомо цеховой партийни организацеита тIадиллар ерригача установканиа а хIьата нитта хIара смене а хин, Iанара, растворителя, электрознерге экономически эффективноста гIулакх ниита латт хьожилга, гучадьяха кхоачамаш установкайн сменайн коллективашка дIахьоххилга а цар низаш цу кхоачамех пайда эцара тIадерзаделга а.

Завода керттерча экономиста тIадиллалар дьтта лакххарга дIабода мах лохбара дакъе 1946 шерага денан кхы мел долча хьокхамаита семилетка хьайолаелча денн, ниита дьлча 1958 шера денз заводо бьча балха анализ елга. Цу тайнарча экономически анализе хьахьехар, завода экономически хьокхамаш ерригача заводе гIолла хиина ца Iеш, ассортиментага диллача а дика хилар. ХIьта а дукхха корайир резерваш. Кхоачамбоацаваш гучадьхар лаборатори лоархIамера анализаш белгалъярен технологически зазанешта тIера буьларен, хIьта нитта полуфабрикатий дикал къоастарен дакъе.

ХIара болхлочо сменах бьча балха дикала хьокхамехи денина бийсанней установко бьча балха экономически анализаки хьахиина результаташ пайда лургболча тайнара дика хьагойтаргйола мероприятеш оттайир производственни отдело.

Смена дикагIа малагIа я хьажар дукха хIара квартале конкурс елла дIахьайкальд заводе. Хьалхара моттиг лькхарашта 150 сом ахчан премп лу. Сахьата бедал чакхйоаккхаши продукташ хьакъоастаеши малагIа хьокхамаш хиинад смена хIара члена 2—3 минута ховргдолаш цхьаьна сахьата хозрасчетни график оттайй.

ШIарчача завода экономически анализ ярс йиш хулийтарсья мехкдьтта продукташ дикагIа хьара дола чукхьара кхоачамаш белгалдаха.

Болхлоша, инженерана, техникаша творчески къахьегар бахьан доаш ГОСТ-ах оттаьрел дикагIа а заводе хьаеш йола продукци, цу тIа, нехха кхича заводашкарчул дукха дарегIа а я.

Масала, магакьа санна ГОСТ-о оттальча тайнара кийчача продукцица ихейиса езаш йола растворитель 0,05 процент яле, завода коллективо лохъяйй из 0,005 процентага кхоачаеш. хIьта из бахьан долаш Цельсе 220 градусагара Цельсе 240—245 градусага кхоачаш лакхъяйй дьттах ала екхаш йола температура. По йиш хилийтар моторашта беча пайдаперча балха коэффициент ихе процентага кхаччалца лакхъе.

Тхона гучадьлар, оаха хьаеш йола парафин бокъенца ГОСТ-о маяххара хле а, кубовой остаткаш цуница дукха хилар бахьан долаш из чакхйоахача хана потребителю чIоагIа хало озаш хилар.

Завода инженерно - технически болхлой инициативах парафин якхара технологи хувца лаьрIар. Из бахьан долаш цуццара кубовой остаткаш дукха а кIезигъелар. Шин предприяте йиш хилар экономически эффективность лакхъе.

Цу тайнарча яхьа ларде уал, ГОСТ-а нормаш моллагIаш але а, дикагIа йола продукташ ахара кхьеш лохаш хала а дукха а хьегаш дола къа. Цо йиш хулийт ГОСТ-ал тIехдовла а цуьна юкъе бахьахьаре хувцамаш де а. Цхьабакъда, ниттача лииде йиш яц цхьаьнха, кердача, кхи а халагIча нормашка лаипа йола цхьан тайнара предприятеш кхы а хила тарлуш хилар.

Цунах гу нефтемаслозавода коллективана ший моллагIа дехар — ший мутIарегIарча заводашта ший опыт дукхагIа хIайовзийтар. Из гIулакх ларрIа ший дикагIа бола инженерашн технологашн вIашагIа а техха, дукха ха йоалцаш гор. Волгограде бригада ихийтар заводо валентини установкана эксплуатаци ярс ший опыт цунна дIаала аьнна.

Цу тайнарча чIоагIа лоархIаме за продукци хьаеш йолча завода инженерно-технически болхлоша цуьна бедал-полуфабрикаташ телача заводаца дами бувзам лоаттабар.

Укх тайнара масал доаладергда аз: тха завода № 40 йолча установка парафин икхара ахфабрикатана ийю Грозненски мехкдьтта чакхдоахача заводагара. Дукаха а моттигаш нийсъелнай из ахфабрикат массайолча лаборатори анализах чакхъяьккхача ГОСТ-о маяххара а йолаш, хIьта цунах хьайоала парафин эсала а йолаш. Цул тIехьагIа тха завода № 40 йолча установка начальника нов. Гилязова ГНП заводе а ваха, цига къоастадир цул бахьан. Гучадьлар, цига новхIагIча установко парафин икхара хьакъоасташ полуфабрикат кIоаргъе аьнна предложени дилар бахьан долаш 700 сома маьха ихомбойя а, тха 40-ча установко 1400 сома маьха эе хулаш хилар.

Цу тайнара анализ оттае йиш ли цхьанна а ГОСТ-о.

Комплексни экономически эффективность бахьан долаш латтача яхьо дIадех технически прогресса дакъе денкха инженерий новкъосталдела.

Тха предприяте хIанало а юкъейихьай халланза хьаухача продукцена тIахьожаш лоаттабеш йола 11 автоматически прибор. Тха дукхха а творчески договораш да городий Ленинграда, Москван, Грозне Iилман организацеша. цар уйта а еш хьаеш латташе а парафина къьхта хилар, лалара, шелъялара, ала оккхара температура меллий хьожаш тIахьожам лоаттаберг бола автоматически прибораш юкъекхухьаргболаш. Уж дерриг дешаш парткомо ший тIахьожама кIал лоаттаду.

* * *

Ший торошй чот а яь, завода коллективо укх тайнара декхараш тIайийна шийна: производстве экономически эффективность даим лакхъяра хьакъехьа Мосгорсовнархоза нхийтта предприяте дIадоладь гIулакх могадеш КПСС ЦК ян решени Iома а ян, оаха республикера берига болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера цах тIахьех из дика гIулакх хьал а ланна хIара вар из кхоачаийде оарцагIвара.

Доккхий толамаш даькхд тха завода коллективо: укх тIеххьарча шерашка завода балха оасарле шоззаллакхъяйй.

1964 шера хьалхарча 6 бетта цхьа тонн дьтта лакхарга дIабода мах 4 сом лохбьаб, чIоагIа парафин якхарга бедар — 6 сом, атта лалаш яр якхарга долар — 10 сом, литейни крепитель якхарга бода мах — 8 сом, дукхьал из бахьан долаш 498 турба кхойй.

Коллективо творчески къахьегар бахьан долаш дукхагIа а дикагIа а хиинай арахецаш йола продукци. ТIехдика хилча мара продукци потребителашка дIаяхьийтац тха заводо.

Цхьабакъда, КПСС ЦК решене тIа бенгалдоаккхача тайнара, халкъа творчество кхоачалургйоацаш я. ХIанз тхона бIаргагу Iалальмате дукха производства кхоачамаш. Москвичаша дIадоладь гIулакх чIоагIа хьал а лоацаш, тха завода коллективо шерра яхь йоаржалой комплексни экономически эффективноста тIехьа — тхеай предприяте рентабельноста йоакхо яь ца Iеш тха продукци хIанйеча предприяте рентабельноста а йоакхо яр дукхьа. Цуцмаlан да потребителашца айхха бувзам болаш болх бар, дикалла а дукхалла а цо дIадехараш хаппахьа торкалдар.

Бахоша продукци ГОСТ-ага хьежжа арахеце а, коллективо дехар тIайийнад 1966 шу хьатIаихачалехьа массе продукт дика хилийта а ГОСТ-аш дикал лакхъяргахьа хувцамаш дара торо хилийта а.

Цу долнача хIамаша вай Даьхенна кхы тIа а миллионаш сомаш пайда лу, хIьта вайх хIарано — вахара хьал тоаду.

В. ЗАХАРЧЕНКО,
нефтемаслозавода парткома секретарь.

ЦаI ца лаш хила- цар Увайс эIамига волаш. Бераш куллак е бургацах ловзаш хулар. Бакъда, бурьаг санна хьаьрча вола Увайс цхьанналхьа юстара воаллаш хулар. Бераш ловзаш доалхача юкъагIа цариа вIалле дагадоаца хIама хьайора цо ший эIамигача мукхарца. Хета из водаш цIагIа висача дийнахьа сайрашта водар из тоам моарайгIа, кора мел яь аьнни вIашагIтехе царех цхьацца «бIалгIан» вIашагIъеххаш. ХIаьта Гиза яхача хи йисте-и юьта йоалал цул хьайралг ца кхасташ моттиг яцар. Хехха берашца волаш а водар из бахьан делаш.

Воккха мел хул хувцалора цуй ловзараш. ШагIа вашш дола лоха гIанд, бела Iерж, кхылар бокккача безамца дора. Шоай юкъерча берашта юкъе къаьстта белгала вар из кIама хьадара. Деса ворда а яхьаш Увайс хьуитIара цIа моагIаш цуй хапара бераш Iуйрийна из дIарода- ча хана шеаш тахкхача лоамаш доахкаш хулар. Бер чоахадеш хилча дукхача дальша-воашоша олаш хозар: Ай, эхь хетаций хьона? Бий миссел мара мичаь дIара Увайс. Хьажал из миитан? ВIалла хезаний хьона из дас-нанас човхаеш?.

...ДIакхар бера ха. Вахар хувцаделар цIаьхха. Казахстане шийдача моттиге мийсбелар тIехь да воаца Увайса дезал. Шен деал кадера цуьна хаьал хьалха — дийтта шу дальча.

1947 ш. Акмоленски областе дар из. Сага дIахазар кхерам санна шерттига моаршал а хьтта Кальмык-Кульски совхоза токарни мастерске хьачуваьлар Iаьржа бIаргаш а герга юь а йолаш лохача дегIара берашха эIамига саг. Цкъарчоа лоацавелча санна висар из, станокаша теда болата халаш в йоккхий флянцаш а бIаргайча. Станока тIа болх беш латтача эIамигача сага эIатIа а ваха. — Кора- лев мичав! Из волча хьожаваьвар со, — аьлар цо.

ЭIамигача сага йист а ца хулаш корта а лостабаь хьахьеххав шийна аьттехьарча станока тIа болх беш воалла воккха саг. Ер бIаргагушехь ший станок юха а соцаль бIарга синош тIа гIолла кога бихье денз керте паллалца укхача хьежав воккха саг, фу мах сургба-хьогI, аьлча санна.

— Так-тая—аьнна, кисара дьтташа йоаль кисат хьал а лькхха гIальл хьоарчаль ваьгча, — ученик, — аьлар цо, цIаьхха а кIирвенна бIара а хьежа.

— Ученик. —

— Фуй хьа цIи?

— Увайс.

Нитта вIаши байлар къаьна токарь Филипп Моисеевичи токаралла Iомавала вена Багашев Увайси. ДIатIа хьежача бирса вале а дог дика долаш саг хиннавар Увайса хьехархо. Ший мел йола говзал саббаре, хIара дешах бокъонца кхетаяеш дIалора цо ученика.

Шоана, хьоначарла, дукха ха деза, ераш-м станокаш а хонт а дац, хьа хьенача кулгаша-м уж бакъйола завода станокаш ловзоргья. — олар воккхача сага Увайса моллагIа операци дика кхоачашийча. Болх йиcтебальча а дикха ха йоаккхав цо Увайсага вгтара чоалханегIа йола токарни операцеш дIахьоккхаш. Дукха ха алале воккха саг цецваха волавелар кхочий эIамига саг. Кхоачаш а тIехкхоачаш а йора сменин нормаш. Къахьегам дукха безарца а ахь-вадел долаш хиларца а везавелар из цеха коллективa.

Дукха ха лаьнай цу хана деца. Ханага хьежжа эргабьнаб мехк е нах д. ЦIаккха ца хинача тайпара йоккха я тахан ленински парте адамий еш йола йоакхо. Шоай еча йоакхонга хьежжа жон лу къахьегамхоша а моллагIча парте тIахьехама. Казахстане а цул тIехьагIа Киргизе

ЗАМАН САГ

ДИКАЧА НАХАХ

корта боахама машинаш еча заводе а токарь волаш болх бир Увайса. Ше дIа мел кхаьчача баркал долаш хьаьоагIа из.

ХIанз ве болх беш вола Грозненски Центральни ремонтно-механически завод коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеш я. Механосборочни цехерча болхлоша, заво-

да директе доккха сий ду коммунистически къахьегама ударника, ихелагIча разряда токара Багашев Увайса. Кхе шу да не из цIи лакха лоаттаю. Кхоачашхиннад Увайса хьехархочо Филипп Моисеевича цунта яьха дешаш. Цу хана вIалла лага а данар цуна ше нитта праве хургва аьнна.

Парте вай мехка кьахханка оттаяь ворхI шера план бокха хаь хинна тIанйцар Багашева. гIулакхаца жон дала волавелар из цуй хьалхарча деношка дена. Йоккхача цехе белгала ба цуй къахьегам.

Каст-каста хул цехо сиха кхоачалле дезаш заказаш. Укх заводе ма йоагIий мехкдьтта промышленноста ремонт е езаш йола оборудовани. Нитта дена заказ кIезига кхоачашдьтац Увайса а цуй новкъосташа а. Дукхача къамех мах ба цехе болх беш. Цхьан цIен дезал санна ба уж балха тIа а араxьа я. Массаза а коллектива хьокхам луш ьа Багашев Увайс. Цунах доккхал ду коллективо. Цеха начальника Соболев Иван Федоровича йоах: — «Массанена а бу балар-кх Багашева санна болх-м, дошо ма дий цуй кулгаш. Цхьаь цаI минута ха йоалин ца дехьа». — Нитта ца хилча гIулакхаш а кхьча тайпара кургар. Нийса мах бу Иван Федоровича Увайса балха.

ВорхI шера план кийна чоагIача дакъе хIанале сийленна кхоачаш а яь болх беш ва из. ДIабахача август бетта делаш 250 процент кхоачашйир. Ший балха тIа уж толамаш эахарал совнагIа Увайса доккха дакъа лоац рационализаторски предложенеш балха юкъейоаллара. Укх шера цо ейтта йиь предложени балха юкъе а йоалаь пайда эцаш я заводо. ХIьта хIанз дукха ха йоалцаш ейна цхьаьнкха предложени технически совето къоабал а яь укх деношка балха юкъейоалаергйолаш я. Цар торо хулийт продукци дукхагIа арахеца а болхлой къахьегам аттача баккха а. Ше эргайоахаш тоаьяй Увайса станокаш. Бакъдац уж гIулакхаш атта дулу аьлча. ХIара дикача гIулакха цунах хьахудача пайдага хьежжа доше ха а дIаяла еза. Дукххала корта лозал а беш уйлаш е еза. Цкъаза кIиранна а бетта а яхар санна уйла а йийна вIаштIехьа ца йоалаш а юс рационализаторски предложени. Цу хана цуина оарцагIа ва кийча хул цеха начальник Иван Федорович. Из завод Iойилача дийнахьа дена цига болх беш хьаьоагIача цуй йоккха балха опыт я. По гIо ду Увайса я моллагIча кхычоа а. Вахара хьал а дика да Багашева. ХIанзачул ния шу хьалха заводской комитето хьожа а яь цуина елар мел эшачуица Iалашъяль кхо цIа дола дика квартира. Ала ший дика да, вурийтта-барайтта тума доацаш бутт дIабодац цуй.

Кхо бер да Увайса. ЙоккхагIа йола Асет кхоалагIча классе я дешаш, хIьта Руслан шоллагIча. Ше сельхозтехникуме деша ваха кийчаухш ва.

— Вахаре дукха дIадех, — йоах Увайса,—ха хьежал сагега, цудукха ше вахаш йоаккха ха деттIа яккха еза моллагIа из вале а. Ер-м кхоана дергдар аьнна Iа дитар, кхоана цул доккхагIа дар де дезаш а хила юкъагIдус. — Бакъдув из Тахан вахаре дукха вIадех, къаьстта советски сагагара. Из вайна гу дIа-юха мел хьежача. Эзараш тайп-тайпара гIишлош, электростанцеш, мехкдьтта, хин проводаш, машиныкъаш, заводаш, фабрикаш—массагIа а уж советски наха шоай хьаьналча къахьегамца хьакхоллаб. ХIьта нитта боахаме... Ужаш-м дийца а вергвац. Масел моттиге хьахоа партеи правительствал хьалхешча отгадь сийлахьа декхараш кхоачашдара мехкдоаха са. Цу юкъе хила декхав за хIара советски сага. Ший хьаьналча къахьегамца хьае еза цо сийдахоаме дегIа хьацар а дохаш, ишача раб а йоаеш кхоачашъе еза коммунизма адам. Нитта къахьегача дукхаах цаI ва Багашев Увайс. Из ирал долаш воаь хьаьналча къахьегамо.

М.-С. ПЛИЕВ.

Идеологически балха ХРОНИКА

Сунжененски района культура ЦIагIа укх деношка хилар Сунженски производственни партиона пленум. «Сунженски зона колхозашн шоай дешараш кхоачашдарах» аха доклад йир партиона секретара нов. В. В. Варлашинина. Докладчино белгалдьнихар управлене колхозана цкош тIемйна зонтагараш веса кхоачаллегла. Нохчоаш хьаьнне 17.300 тонн оагIа алит чутессад. Дьаьем ам- бароишка. Доклад чакхъьлача пренек къамаьлаш дир «Ленинни» яхача колхозе председатела нов. С. Щедиева, Нижне цIерача колхозе партбюро секретара нов. А. Шальнева, «Заветы Ильича» яхача колхозе МТФ заведующа нов. Измайлова, нитта кхы дукхахера.

В. ГОРВАТЕНКО.

* * *

Укх деношка Нурчалой культура ЦIагIа хилар «Дынах цхьадисарныа ду зулам» аха тематически сайре.

Дукха нртара къахьогхнахой гулбелнхбар культура ЦIагIа. Iадатан шарнIатана кхалламашца — [illegible] йир республика культура министра нов. Татоева. Цо дийцар вай республикан синтех, царех [illegible] лекци. Лекци чакхъяльча ладуогIарашна дукха хаттарш дир дешхашанах. Цул тIаьхьа художественни хьо- шедательность хилар. Концерт [illegible] сатирически номерш. Хоза, пайда долу [illegible] тематически сайре.

А. МИСЛАУРОВ.

ГРАФИК ТЕЛХА ЦА ЕШ

Грозненски химически комбината спирт доаккхача цеха производствана ремонт яра во кечам баьбар. Завода партийни комитето цу хьакъехьа цеха коммунисташ вIашагIа а тоха заседани йир. Цул тIехьагIа ремонтно-механически цеха слесарий бригада капитальни ремонт яра йоацца график оттайир.

Цу графикаца йувзаш шоай болх вIаштIехьбаьккхар ворхIлагIча треста монтажникашеи алхлагIча гIишлой-монтажни управленеи.

Графико яхача бесса шийса вIаштIехьбаькхаб болх.

ХIана Сийлахь-боккхача Октябра сийлеица маьъа балара спирт доаккхача цеха капитальни ремонт яра балхаш хаьал 14 ди хьалха кхоачаийде декхар тIа а ийца къахьегаш ба монтажникаш.

Н. ОЗАЕВ.

ПРОИЗВОДСТВЕРА КЕРДАДАРАШ

Хьу чакхйоаца Ермоловски комбинат. Советски Союза массе мийтиге кхоач цуй продукци. ДикагIа йолча хьунах—нажах, попах, бIарах хьайа фанера мебела йодеш йола геттара дика материал я. Цу ДОК-е дьча паркетах теха уйнаш да Ломоносова цIерагIча Московски университета, Къилбаседа - ХIиражкахьарча, Дагестанерча, Ленинградерча дукхача адамеи.

Цхьабакъда, нтара чIоагIагIа терпал е езаш яр хила тарлу дукха йоацца укхаза болх бе йолаеннай шолхех улгаш синтетически кIувнашк хьадеш йола дах.

ХIана укх сахьате из тайпе цехаш Советски Союзе дукха яц, хIьта а кхоане йоккха йолаш я уж.

Дукхьал кердача цехо болх нийта бу хьажа, цуй продукци дикагIа йоаза комбината яхар со.

Шолхех улгаш деча цеха начальникаца Виктор Владимирович Румянцевица къамьал ду аз.

— ДIаьхашал,—яхаш хьахьувкх цо сога кабинете латта шифоньер,— хоза а тоаш а еций? Е дIахьашал хьайна хьалхашка латтача йоазон истолага, сага хетаргдац хьалха доагаде мара пайдана ма хинйача хьу чакхйоахача хана хьакъестача шолхех уж хIамаш хьаьий аьнна.

Цу гIулакха вай аьттув баьккхаб хиие. ДIахо дувц Виктор Владимировича, нтара хьалхе цу тайпара улгаш хьаде болабеннараш немций ба, моллагIа дунеи тIом лаьттача шерашка гIишлошъю хьу ца тоьача хана. 1959 шерага кхаччалца вайцига, СССР-е, ицар шолхех улгаш ду оборудовани, цудухьа доаздехьара кхахьа еаш хулар из, дешув а телаш.

КПСС XXII-ча съезде хьалхадаккхар, хьу чакхйоаккхача хана хьакъестача шолхех дикагIа пайда эцара хинена карагIдьнараш юкъекхахьа дезаш хилар.

ХIана мехча тIа-тIа дукхагIа хулац латт хьакъестача хьунах пайда эцаш йола дай-мехка оборудовани.

В. В. Румянцевка кердача цехе дохк тхо. Тайна, кийсача боарамах вIаштIехьбаьккхаб укхаза болх. Денточни транспортера тIа а хадам ДС-2 яхача станока тIа ух шолхаш. Укхаза ата а аьте, механизмашна дIачулу уж йокъаш а прессовать деш а йолча отделене. Цига синтетически кIувнашца вIашагIа а эййа, кепашка йотт, тIаккха прессовать а дийя йокъаш.

ЯIайхача пресса управлене пульта юхе дежурить деш лаьт оператор Сиротин Евгений. ЧIоагIагIа бIарг хьоаб цо сигнализацета.

Улгашта прессовать дерен уж дохьадарен процесс ерригга а автоматизаци яь я.

Шаьхха лоттаьу цIе сигнал.

— Кийча уж пресса тIара хьалалар да из, — йоах Евгене.

Кийча продукци дIахо йоеташ механически тедаш хорашан йолча отделене йода.

Шолхех стандартах ду 3,5 метр дIаьхен 1,75 метр шерен улгаш. Царех шерра пайда эц мебель хьаеча. ГIишлошхоша царех улгаш дергда, йовкъаш юахаргьа, филенкаш, тховнаш дергда. Нитта хьадаь улгаш дикалла диьлача, херх хьекха хьакхача арданхал дукхха а дикагIа да. Цул совгIа, царна фаттал хьаккха езац, уж дохъаде деалц. Херх хьекха йьнхача хьун кхаь кубометр дер цу гIишлошхоштен мебель ерашнен шолхий - улгий кхьан кубометре.

Грозне нтара хьалха цу цехе хьаде долалаьд синтетически мочевино - формальдегидни кIувнаш.

Кердача гIулакха тIехь каст-каста хулаш долча тайпара, юкъьанна халонаш йоацаш, юкъах ца боалаш дIабодацар болх. КIезига къахьега дезаизар цеха коллектива производственни план кхоачашьяра. Дукхха организационно - технически мероприятеш чакхъяьхар, комплексни сменаш вIашагIъехкир, царна юкъе чIоагIа, дика яхь йолайир, 12 рационализаторски предложени чакхъяьккхар. Хьокхамий доска тIа 100,7 178 цифраш йIалана йолча хана дукххаза а царц дахе, «Молния» яха листокаш арахайийзар. Цу тайнара я шолхех улгаш деш е мочевино-формальдегидни кIувнаш деш а йолча производства план август бетта кхоачашъяра процент.

Коллектив, оалаш мадарра, чIоагIа уратгтай ногаш тIа. ДIахо кхоачайдергдола декхараш кхы а деккхагIа хила нетаргда хIанз. ХIьта цеха коллективо Сийлахь - боккхача Октябра 47 шу дузача денга кхы а лакхагIа декхараш тIайийцар. По лаьрхIад сентябре а октябре а бетташка планал совгIа шолхех дьча улгий 200 кубически метр, 40 тонн кIувна ала.

Массехк деш ала деза коллективана новкъарле еш долча хIамаех.

ХIана кийча продукци дукха йайнад Ирмоловски хьу чакхйоахача комбината склада машинашъе цо дIаяхьийта ханнахьа вагонаш ца елар бахьан долаш. Аллха шолхех дьь улгаш дида цига 1600 кубически метр.

Къилбаседа - Кавказски Совнархозо хIана а хьайийцаш кIувнаш йьдарам улгаш арахецаран хилана ергйоаца хинкаташ. Йолх наст-каста юкъахбува укхаза аннишчи цуй кхоачамбоалаш ца хиларах.

Кхы а цIенхаитта болх беккха беза «Грознпромстрой» шоллагIча гIишлой - монтажни управленех. Цо а цар хьалъяь цеховой бытовой помещенеш. Январь бетта хьалдехь а дальна эксплуатаце дIадехна чуIа цIеноаш кхьа бутт а балалехьа чу- верца доладеннад.

Балха хьалаш дегIа воине долаш а цех, цхьайеккъда, болхлошта хIана а моттиг яц а кулгаш дола а, бараккъаш хувца а.

Т. БОЛАШЕНКО,
тха еконоиист.

Автоматика опытно - конструкторски бюро Харьковски филиала химически предприятешта лаьрхIа автоматизаци технологически процессашта тIаьхьожаш лоаттабарен приборaш хьаеча кехашка Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дизара сийна коммунистически яхь яьржай. Слесараша, электромонтажникаша канал хьалха кийчъю хIанз йолайолийташ йолча йоккхача химе объекташта йола оборудовани. Къаьстта дика болх беш а тохнамаш деча стенде коллектив.

Сурта тIа: тохнамаш деча станде инженераш Виталий Засминкин (аьрдехьа) Виталий Михайлихи Невинномысски химкомбината дIайохьийтаргйолча газоанализаторашта стендовн тохнамаш дахь чакхдоалаш ба.

Е. Андреева сурт.
ТАСС фотохроника.

Механизаторан кийчлу

ХьатIадоагIача шера хьунагьяна лард йоллара хIанзе а оарцагIбьннаб тха отделене къахьегамхой.

Гуйран балхаш дIадаладалале хьа дукха хьалха ялташ дIаде лаьтта кийчае доладелар тхо. Деррига ала деша хинпар 2600 гектар дьтта дар. ХIаньехьа аьлад 1800 гектар.

Дика болх бу тха трактористаша. Царех цхьаньха сег вац норма тIехкхоачаш ца еш. Масала, трактористa Салтабаев Iадиса ший сменщикаца Валиев Сатаица ДТ-54 яхача трактораца сменин норма 4,2 гектар мара йоацача 14 гектарага кхаччалца оах. Царал дукха тIехьабисац механизатораш Бакаев Салауди, Шахмурзаев Iали, кхьйераш. Цар сменаш 13 гектар лаьтта оах.

Тха трактористаш нитта хьогIаре къахьегаш хиларах отделене дийнахь-бусен оала лаьтта 30 гектарал совгIа да. Хин деха йиш хургйолаш лаьттана планировка еш ба Ибрагимов Таиса Шахмурзаев Юнис. Норма 6,3 гектар мара йоацача 20 гектарега кхоачаш йолча майдана планировка ю цар сменах.

Мел эша фу кийчарь шерра суйран ялташ дIаде доладенна тхо.

М. КУРЖАНОВ.
Наурски производственни управлене «Моздокский» совхозе 1-ча отделене агроном.

ЧIОАГIБЕ ВАХАРЦАРА БУВЗАМ

КПСС ГРОЗНЕНСКИ ГОРКОМА ПЛЕНУМЕРА

Укх шера 17 сентябре хилар КПСС Грозненски горкома арейа пленум. «КПСС Центральни Комитета июньски (1963 ш.) Пленума совнам кхоачашбара беча балхах а идеологически болх дIахо тоабарах долча Грозненски городской партийни организаце декхарех» аз дола доаш дийцар пленуме. Цу дешах лаьпа доклад йир парте горкома секретара П. И. Латышева.

ТIеххьарча шерашка вай ленински парте а цуй Центральни Комитете а чIоагIа теркам тIабахийта делабу идеологически болх, аьлар докладчика. КПСС XXII съезда решенеш а парте Программа а кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къоасане яьъстта чIоагIа лакхйоанаб идеологически балха лоархIам.

ДIахо докладчика душ Грознерча коммунисташои берригача къахьегамхошеи Пленума указанеш кхоачаш а еш идеологически болх дIахо айбош, цуй действенности эффективности лакхъеш беча балхах.

Городе шерра яьржай семилеткахена хьалха кхоачашъяра тIехьара социалистически яхь. Семилетка ихе шераш ах шераш города промышленноста болхлоша йланал совгIа 55 миллион сома маьха продукци яьккхай, валови продукци арахецара боарам 70 процент лакхбаьб. Къаьстта сиха дегIайоагIа химически промышленность.

Шерра яьржай городе коммунистически къахьегам бахьанце лоаттар яхь. Цуина лакъа лоацаш 60 эзар совгIа саг ва.

Цхьабакъда, хIана а дукха кхоачамбоацараш да городерча промышленни предприятеш балхаца. Укх шера хьалхарча бархI бетта валови продукци арахецара план кхоачашъянц нийс предприяте.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш хилара бахьанаш да дукхагIча дакъе идеологически болх дерттIа лела ца бар, кхетама болх къахьегамхошта юкъе кIезига бар.

Цудухьа дIахо йодача хана кхы чIоагIагIа теркам тIабахийта делаж деза къахьегамхошта экономически дешар хьехара гIулакх. ХIана экономически дешар Iомадеш 25 эзар саг ва городе. Бакъда, дукхха нах цу дешара юкъеоарга хьежжа дийшачех цар дукхагIа пайда эцарг- болаш а тоаде деза из гIулакх.

Докладчика белгалдоаких нитта, цхьайолча моттигашка къахьегама дисциплина во хилар — идеологически балха кхоачамбоацар долга. Цудухьа кхы а чIоагIа айбо беза прогульщикашта, лодырашта, кхыболча къахьегама дисциплина телхаерашта дукхьалара дьовсам. Цу лакъе критика ю докладчика Грозненски мехкдьтта чакхдоахача заводa, автотранспортни объединене, ГАРО завода, кхьча предприятей кулгалхошта.

Дика теркам тIабахийта дуц докладчика городской комсомольски организаце балхах, къаьстта кагирхошта коммунистически кхетам баларо дакъе беча балхах, цу балхацарча дукххача кхоачамбоацарех.

Къахьегамхошта идейни кхетам балара лоархIамера моттиг дIалоац политически агитаце. Наха юкъе беча политически балха шоаш дика хилар хьахьехха я агитпункташ, цIагIара лектореш, агитплощадкаш. ХIанз городе болх беш 145 агитпункт, клубашкеи культура цIеношкеи халланза хулаш хIирандийнахьара дешараш да. Дикка болх бу городе коммунистически гIулакхаш нахара юкъе доаладара а.

Цхьабакъда, хIанз а дукха кхоачамбоацараш да наха юкъе беча политически балхаца. Агитколлективай балхаца дукха я хIанз а формализм, цхьайолчар компанейски делабу из болх. Къахьегамхошта юкъера болх тIагIолла беш бола агитатораш а кIезига бац.

Доклад йистеяьча прениеш йолаелар. КПСС Ленински района секретара нов. Надирова ший къамьлах дукхагIа дола дакъа кхетадир бахача наха юкъе бу кхетама болх эргабаьккха тоабеш районерча партийни организацеша беча балха. Йоазаш йолча формех методех пайда эйца ца Iеш цу балха керда формаш юкъе йоалаш а бокъан болх бу укхаза. Царех форма я тIеххьарча хана районе шерра яржаш латта улецай цIейш. Дика вIаштIехьа а дальнха цу тайпара айе цIей чакхъдальнад районе.

Нохч-ГIалгIай пачхьалкхан педагогически института ректора нов. Гриценко дийцар студенташта юкъера идейни-кхетама болх тоабара дакъе института партийни организаце а профессорско-преподавательски состава а беча балхах.

Тахьанел совгIа тайп-тайпарча къамех кагирхой ба педагогически институте дешаш, цудухьа чIоагIа теркам тIабахийта делабу укхаза къаьмашта юкъера доттагIах чIоагIдара дакъера болх.

Шахо къамьал дьча КПСС горкомерча бераша кхетам балара йолча общественни совета председателa № 6 йолча Грозненски школа директора нов. Калашникова дийцар цхьайолча предприятешка вIашагIъехкача бераша цIагIа а школе а кхетам балара йолча советашa дика болх беш хилар, коммунистически сакхетам бола къона тIехье хьалхехара цар школашта а дезалашта а новкъостал деш хилар. Нов. Калашникова критика ю доагIача бесса новкъостам а дахь совета болх тоа ца беча предприятей кулгалхошта партийни организацешта.

Пленуме къамьлаш дир В. И. Ленина цIерагIча культура Двореца директора нов. Клочкова, Нохч-ГIалгIай истори, литература, мотта Iилма-тохкама института директора нов. Саламова, Грозненски химически комбината директора нов. Шилова, ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Рубанова, нитта кхычар а.

Парте горкома пленуме къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара Б. Г. Габисова а.

Пленума балхана дакъа лоацаш бар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь Ф. Е. Титов, КПСС Центральни Комитета РСФСР гIоллерча Бюро промышленноста йолча партийни органий отдела сектора заведующи С. Г. Буравцов.

Дийцача дешах сеаца тIадийцар пленумо.

С. КОТИЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 22 сентябрь 1964 шу.

БАХАРХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДАРА

Советски торговле болхлой декхар да бахархочунна оьшу товараш, продукташ хаддаза лоаттадар, бахархой хьашташ дика кхоачашдар, масала Iэнарна а хьал хьалла а хилар.

Уж декхараш цкъа мишта кхоачашду хьажа лаьрхIа 15-ча сентябре тхо хилар Грознерча массехк тика чу.

Тхо хьежача гучадаьнначох, горпищеторга дуккхача тикаша шоай декхар кертIа кхоачашду. Масала, цхьа грамм па эшош тараз а эзар, цхьа кепиг сов ца доаккхаш ахча нийса а нийцар № 99 йолча тика чу латтача Х. Хасаева, № 38 йолча тика духх дохкача лареха чу латтача Э. Шагидаева. цхьа дуккхачар. Бакъда массане а бац бе мабоагIара болх.

Графикаш мабоагIара IуйрIйна нийсса ворхI сахьат даьлча хьаеа горпищеторга № 21 йола тика. Шекар аца аргIана отт вах. Тика чу латтача Н. Н. Калиенкос цхьан сага ах килограмм мара пкъара дохка ца доагIа шекар 1 сомах доагIар дара. Цул совгIа кьахата мкъе ше шекар оззам по тараза вокх оархалга чу кьахат диллацар, хIаьта сомах шедIалуча шекарах 2—5 грамм а эшайора. Кьахат хIана диллан Iа тараза тIа аьлча, дац шийга аьлар цо, хIаьта шекар сомах хIана ду аьнна хьаттача — къаьста ахча доацандаь. Из деррига гуш цу чу вар цу тика заведующи вив. А. Дж. Дзейгов а. ЦаI чухь а вусаш тхо ирадаьлча Калиенкос шекар мишта дохкаргда аз аьнна шийга хаьттача, Iайха декхача тайпара сомах дIадоххка аьлар Дзейтова. Тика чу кIеззига хул макаронаш, кхийола хьерах аь продукташ а.

Дика хьийкъаш укх шера баьца даараш коартолаш. Бег мед баькхача хIана дац аьнна кюртга городе дохкаш да уж. IуйрIйна 8 сахьат даьлча болх бе йолалу города Грозне дуккха а дукхагIа йола баьца дараш дохка тикаш. ХIаьта горплодоовоцторга № 16-и горкоопторга № 16-и йола тикаш шоаш хьаелла йоагIача 8 сахьата а хьаелайнза яр. Цхьаьца хIамаш эца цу тикашка хьалхашка гулбеннача наха йоахар акхар нинагIча хана шоай хьаштдолча сахьата мара хьа а еллац, дIа а къовлац тикаш. Шоана ма хеталза чухь хIама доацандаь къайла лаьтта хургья уж аьнна. А, цу шише чу а харбазаш, коартолаш, тайп-тайпара консерваш, кхийола хIамаш яр.

8 сахьати 40 минути аьнна оопторга № 16 йола тика хьаелаш, хIаьта вож плодоовоцторга № 16 йола тика цу хана а хьаелайза яр. Тика хеннахьа хIа хIана еллац Iа аьнна шийга хаьттача, коопторга № 16 йолча тика заведующе Эдильсултанова Аизас вIалла сагота а йоацаш аьлар, кхы кхаинц со. ХIаьта шийгара жалобни книжка хьадийхача, шк дк а за из тха конторе дIадихьа дола, аьнна жоп делар.

Мелко-розничи база № 69 йолча лареха уллух ба баьца дараш дохка сетка. Бакъда укх шера болх бен бац из. Тхов тIара шифер а дIахихьа латт. ХIаьта цунна дукха гаьна йоацача горпищеторга № 99 йолча тика хьалханца частникаша баьца даарий базар биллай — йохкаш латтар харбазаш. Горплодоовоцторга тоа а бах, цу сетка чу баьца дараш дехкача докха гIулакх хургдар цу геннахьа бахача наха, хIаьта уж чIоагIа новкъа долаш а ба цу сетке болх ца бар бахьан долаш шоай гаьнара баьца даараш ахкха дезаш.

Дикка йоккха очередь латт горплодоовоцторга № 2 йолча тика хьалхашка. Цу чу за дукха тайпа баьца дараш: кабуц, помидораш, коартолаш, коьган... Тхоцарча пожьосто 1,5 килограмм кенсаш кабуцц ю. Тараз эхаазача гучадоал кенсаш 100 грамм кIеззигагIа соари доагIачул ахча 1 кепиг совдаккхари. ХIаьта тараз нийса дий хьежача, доагIачул 10 грамм кIеззигагIа товар оадгдолаш оттадаь дар.

Оаш дола баьца даараш чудехкаш хиина бога ннз дозал долаш да хьахьехка дацар. Тика чу латта Т. Пецеладова цхьанка хIана ца кхетадечох хьайзар. ХIаьта тика заведующи вола Б. М. Мазаев шийн кур дец вар из бехка кIалхара яккха, гIерташ. Цу тика чу йохкаш яр дIаваршш самиз кагий коартолаш килограммах 15 кеп. а доаккхаш. Стандартни а аьнна 4 базера ена яр уж. Уж сога дIаэцанар кагий а яхаш. Цу тайпара коартолаш а шуга яха-ц, цу тикана кхы тIа метаргйола коартолаш хьахепаргьйц, хIаьта эцархой кхычахьара уж эна езаш хургба.

Горплодоовоцторга № 12 йолча павильона чу латта М. Савинэ чIоагIа корзагIьаьнна хьайзар аха ше тараз оаш граммаш эшача гучадьахача.

Цул совгIа Савинас шийн хур дир шийн павильона чу эцархошта а гуш боххаш латтача. Iажашта мкъера шийна баьца Iажаш хоржаш аьла Е. Телешек малий хьаьда ца тугаш. Из яр павильона уллувча № 150 йолча киоска чу мах бега Iажаш хIана херж Iа. кьох бисараш эна беза тха, аьнна Iовдаш эцаш латта цхьа кхалсаг шийга йист хиича, цхьа во тIа а чайка аьлар цо: «Мотт-м кхетаргбац шун ахка-тех». Беррига нах эгIаз а бугаш ве эгварш бир ца. Из тайпа гIожа, во баге йола саг тикашка болх бе йита мегаргдац.

Эцархошта фу аж, малагIа продукташ дукхагIа еза. мишта дикагIа кхоачашдерда цар хьаштош хьожаш хила декхарийна ба торговле болхлой.

«Сердало» газета рейдови бригада: М. ДИК, гор. Грозне Ленински райисполкома штате йоашача торготдела заведующи; Л. ПИГАРЕВА, профгоновой Грозне горпромторга объединеници комитета председатель; Ю. ЧАХКИЕВ, «Сердало» газета болхло.

В. И. ЛЕНИН. КОММУНИСТИЧЕСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛА 1-ча КОНГРЕССА ПРЕЗИДИУМЕ. МАРТ, 1919 ШУ.

ТАСС фотохроника.

ХЬИЙКЪА, ДАРЕГIА

Урус-Мартана производственни управлене «Лермонтовский» совхоза цхьоалагIча отделенера Гадаев Оаргитхо керте латта звено В. Светличне методах 100 гектара тIа хьалххеь шекара свекла чуэпа йолаеннай. Укх гаргтарча 15—20 дийнахьа цо чуйица яккха лерзI цо. ХIаьтарчох свекла хьайоккхаш цхьа агрегат мара яц. цхьабакъда, болх бе йолалургьа шеточии шолагIа комбайн а. Свекла чуэпа болабеннача хьалхарча денош ка механизатора вийткъа мара кхоачашъйцар ден норма. ХIана уж балхаш дк тIехьа сихлуш доагIа. ДукхагIа болх бу комбайнера Митришев Вахас, массал а тIехххеачаьчаьш нормаш.

Свекла дездераьтта дохкха новкъостал цу СКН-2 яхача комбайно а. По ше хьайоах, цIокъа, хIаьта кучках Iо а отташ свекла.

...ГIалбаха ба Гадаева звено членаш. Из тамаш а яц. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 250 центнер а кхы дукхагIа шекара свекла йоал. Хетаргахьа, вланах йоагIачуа дикка дарегIа а хургья шекара свекла цхьа центнер.

Б. СОЛЖАЕВ.

СИЙЛЕН ЦIИ ЯККХАРА ТIЕХЬА

Библиотекайи клубийи болх геттара дика тоабара тIехьа Украинe дIаболабенна болам чIоагIа хьаллаьцар Нохч - ГIалгIайчен культпросветучреждений болхлоша. Республика ерриге паччахьалкхен, профсоюзни, технически, школьни библиотекаш геттара дика болх беш йола библиотека яха цIи яккхара тIехьа яхь лоаттаеш я.

ХIанз 27 библиотека я «Геттара дика болх бу библиотека» яха цIи енна. Из яхь лоаттаеш библиотекай болхлоша шерра пайда нйбу дешарашка книжкаш дикагIа дIакхачийтара толацагIа йолча методехи средстваех. Дешараьшта хIара книжка бIаргагургдолаш тархешка дIаоттаду книжкаш, кердача книжкай, хIаьта шитта къаьсттa цхьан темах долча книжкай выставкаш ю. ЧIоагIа болх бу книжкаш дешараш дукхагIа хилийтара, книжкаш хIара дезалга, хIара производственникага дIакхачийтара.

Сунженски, Шелковски, Наурски районий библиотекаша хIама ца вишаш книжка дешаргдола беррига нах чуэзаб библиотекашкара книжкаш дешара. Болх дика беш я Шаьла района библиотека. Лелае а йоагIаш лелаю цо «РСФСР дикагIа йола библиотека», «Геттара дика болх бу библиотека» яха цIерш, хIаьта цун заведующе Т. А. Алиханос — «Библиотечни балха отличник» яха значок.

Библиотека балха гIехь керттердар да вахарцара, «Джалка» яхача совхозацара цун бувзам. Библиотекаш болхлоша дукха а тайп-тайпара а балхаш ду дикагIа йола опыт юкъейоалаяра, дынах юхедисараш дIадахара новкъостал деш, шерра дIадовзийт юртбоахама къахьегамхошка общественно - политически, художественни литература. Библиотека балха юкъе дакъа лоацаш я дуккхача нахах латта общественни коллектив.

«Геттара дика болх бу библиотека» яха цIи яккха къонсам лоаттабеш балха тIехь дикка толамаш даьхад берий библиотекаша. ХьатIахуни йоагIача тIехьенна коммунистически кхетам баларо кертера моттиг лоац цар балха тIехь. Къаьста терко ю библиотекаш болхлоша Iилма-Iаламан литература, химех дола книжкаш дIадовзийтара.

Дика толамаш даьхад шоай балха тIехь Шелковски, Каргалински, Старопромысловски берий библиотекаша. Цудухьа сийлен грамоташ «Геттара дика болх бу библиотека» яха цIии еннай царна.

Дуккхача клубай коллективаш къахьегамхошта коммунистически кхетам луш беча балха тIехь партийни организацей гIончаш а хиина дIаэттай.

Болх дика бу Наурски района Калиновски, Лакхача Нояверча, «Советская Россия» яхача совхозий, Грозненски района Чечен-Аулерча, Урус-Мартана района Ачхой-Мартанерча клубаша. Къахьегамхоша культурни саллоIалга вIаштIехьдоаккхаш, юрта боахама балха дикагIа йола опыт дIайовзийташ дукха а тайп - тайпара а гIулакхаш даьд. Цу клубашка болх беш я агрохимически знаней университеташ. Юрта общественносто доккха дакъа лоац клубай балха юкъе.

Цхьабакъда республика еррига библиотекашей клубашей дикка дакъа лацац яхь юкъе. Советски, Ведана, Наьсарен, Нижай - Юрта районий дукхагIйолча библиотекаша хIара дезалга книжка дIакхачийтара декхар кхоачашдац. Цу районашкара дукха культпросветучреждени партех правительствах решенеш дIайовзийтара партийни органий опорни пункташ а хиина дIаайттацац, цар доагIаш дола новкъостал дац партийни организацешта дIакхача заман вочаь гIулакхашта дукхьал лоаттабеча къовсаме. 251 клубахи культура цIенахи цхьаккха а зап «Геттара дика болх бу...» аьнна сийлен цIи енна.

Цу яхьа балха юкъе керттерчарех цаI да художественни самодеятельность дегIайоалаяр. Ерригроссийски юрта художественни самодеятельностага хьажара хьалхарча этапе дакъа лоацаш 120 агитбригада коллектив мара яц. ХIаьта 131 клубе болх беш агитбригадех художественни самодеятельноста кружокаш яц. Советски, Ведана, Шаьла, Урус-Мартана, Наьсарен районашка кIеззига а драматически коллективаш.

Сунженски, Шаьла, Ведана, Наьсарен районашкара дукха культура учреждени Iана болх бара кийчъьхьац — ремонт яьхьц, дечиг Iаламдаьхьац.

Клубийи библиотекайи болхлошта юкъера яхь вIаштIехьйоаккхача доккха новкъостал де декхарийла я профсоюзни организацеш. Из декхар дика кхоачашду Наурски района культура отдела профсоюза местком. Шийн заседанешка духц цо клубийи библиотекайи балха дешаш, культура учреждений кулгалхошца цхьана болх тоабара тIадераьзаь гIулакхаш тIайкъу.

Цхьабакъда, массайолча местоконаша дац шоай декхараш кхоачаш. Масала, Шаьла, Наьсарен, Советски районий культура отделий местокомаша йоагIаш йола терко яц балха цу лоархIамерча участка.

Укх шера 28 августе хиннача культура болхлой профсоюза Нохч-ГIалгIай обкома IV-ча пленуме дийцар культпросветучрежденешта юкъера яхь шерра дIайоаржаяра дешаш, белгалдаьккхар цу гIулакха юкъера кхоачашбоацараш.

Республика къахьегамхошта коммунистически кхетам баьара гIулакха тIехь партийни организацей гIончаш а хиина дIаэтта декхарийла я культпросветучреждениеш.

Н. СВЕТАЙЛО,
культура болхлой профсоюза обкома председатель.

1937 шера Грозне станце локомотивни депо балха вахар Кабацкий Георгий Митрофанович. Дог´ раьза долаш карайна болх дика караберзабир хIана коммунистически къахьегама ударник а "слесарий бригада бригадир а волча Кабацкий Георге.

Укх шера кхоаза сийлен грамоташ еннай Георге бригадина тIехдика къахьегарах.

ТIехь-тIехьа шийна балха гоавал лакхъара чIоагIа къахьег Кабацкий Георге, депо рационализатор ва из. Оборудованех лергIа пайда эцарех ремонт яра болх аттача баккхарех дIакъехьа цо еина кхо предложени балха юкъе а йихьай. Итт бетта хьан массанел хьалха кхоачашъе лерхI бригада коллективо.

Сурта тIа: слесарий бригадир Кабацкий Георгий.

И. Панова сурт.

БИЗЗАЧА КХОАЧАМЦА ХИЛИЙТА ТЕХНИКА

Дукха ха йоацаш «Комсомольски прожектора» аргIанара рейд йир оаха юртбоахама техника хьажхIама шекара свеклаш чуэца кийча йий хьежаш. Массайолча отделенешка хинначуа тIехьагIа тхоиз гучадьар, техника дика вIаштIехьъаьккха а ремонт ль а хилар. Цхьабакъда хьалхарча юкъа бошхо-дика да аьнна хетача цу толамашта нийсса кхоачамбоацараш а да.

— Ремонт-м аь даьнадар тхо,— йоат механизатораша, — цхьабакъда, ца тоъача запасной оатхалашта кердар фуд хац-кх. Хiана еллое кийчъеш латт «Джалка» яхача совхоза массе отделене. Из болх шийн хаинахьа баь баккхара тележкаш машинаш эш. ХIаьта тха тележкаех ахаш гарга ирам хьахча чархаш йоацаш латт. Нагахьа санна тележка болх беш яле а, цунца хилац тележка тIара муха Iобоессабеш йола гидроподъемник. Из ца хилча 2—4 саг оттаве веза хIара тележка тIа болх бе, хIаьта из бахьан долаш дIабадаш бола къахьегам дикка сов а боал.

ХьажкIаши шекара свеклаш чуэца доалааденнад тхо. Нагахьа санна яхьа норма (11 тонн) механизацца Iобоессеш хилча 59,4 кепиг мара ца доде, нзаол норма кулг-кара Iойоассеш хилча 2 сом 15 кепиги дода.

Иззал во дIу-кх толамаш тIа гидроподъемникаца оттаар бахьан долаш.

И. КАМАЕВ.
«Джалка» совхоза ВЛКСМ комитета секретарь.

СЕНГА ХЬЕЖ ШО?

Шаьла производственни управлене боахамашта дIадувш дола хIатиш дукхагIча даьнье гуранъа дуа. Укх шера вIашагIъоалла я «Автуринский» яха совхоз, масала, укх гурахьа 900 гектара тIа кхат дIадо дезаш ба шолагIча отделене механизатораш.

ДукхагIа дечча боахамашка хьегта а лаьтта аьла, фу кийчдаь даьнад.

Из болх мишта лаа шолагIча отделене? Аха дезача лаьттах аьхад... 315 гектар. Вож лаьтта хьаьжкIаш чуйна цо аьнча аха йоа болаш дац.

Дукха ха я укказа хьаьжкIаш чуэца мегаргйолаш хилча йолоц.

— ХIамутьа хьаьжкIаш чуэца деладела йоаш яц тхо, — йоаш агроном Аликова, — тхоаш даьна дац хьаьжкIаш эза эза тераз.

Отделене ламеой стане дац хIана а доацаш дIаоттаеш латт хьаьжкIаш чуэца комбайнаш, болх ца беш бегIа механизатораш.

Цу гIулакха кургдола эз дика доаз отделене, совхоза кулгалхошта. Лаьтта сикко аьха даьккха гIертаьа толхоргьа агротехнически бехьамаш. Лоацца аьлча из деррига а хьатIадоагIача шера лаат хьувкъадаза Iетйоргда.

Цхьабакъда, хIанз а латтае а комбайнаш. ХIана ца даш бегIа механизатораш, ихьача латт хьажкIаш. Сенга хьеж шо, отделене кулгалхой?

Производственни управлене кулгалхоша мегаргдекхар тоае цар дьцар нийса нииь боацига дIахайта. Шийта мегаш дела новкъостал де.

М. АЛБОГАЧИЕВ.

Экономика дегIайоагIа

ШОАШТА еча йоаххонка лертIа йоц даза гIерташ хьанаре къахьегаш ба Сунженски производственни управлене «Ленинпекъ» яхача колхоза къахьегамхой.

ТIеххьарча хана экономически эсал бар из боахам. Колхоз Iойиндача гIоне дакаш ве хулаш хьайоагIар ю. Паччахьалкхен хьалхашкара декхараш кхоачаш тоа хилацар. Бакъда, из гIулакхаш хувцалелар 1963-ча шера дена. Цу шера 19 эзар сом пайда хилар колхоза. Цул тIехьагIа гIа-гIа тоалун доагIа колхоза гIулакхаш.

Укх шера бархI бетта кхаьчоноггаш хьахьекхар колхоза 53 эзар гаргга сом цIена пайда хинна хилар.

Колхоза экономика айяра чIоагIа новкъостал хилар колхохоша шоаш артела балха юкъе раьзб а болаш дакъа лацарах.

Колхоза правлене, партийни организаце дукха къахьийгар - агитмассови болх тоабара, колхозхой балха гIаберзабара, цар кхетам лакхбара, къахьегаш нийса вIашIтIехьбаккхара.

Колхое къахьегаш 300 совгIа саг ва. Дукхьал дIадахача ах шера 51 эзар къахьегама де даьккхар цар. Колхозхой хьанир нах дийдениед хоерда дIадахача шерагIа хьежача. Соахка ах шера кхо эзар къахьегама де кIеззигагIа даьккхар цар.

Укх шера болх лертIа вIаштIехьбаккхарал тракторах шерао эсарде лаккагIа болаш бу болх. Масала, колхоерча 10 тракторо дIадахача шера 1475 трактора дийнахьа 4655 гектар мара вIаьда оазаш даьнаш. Укх шера 8 бетта цу тракторах 4000 гектар хIаьда оазаш даьд.

КIашта да колхоз лаьтта—637 гектар. Цу лаьттах дикагIа пайда эзар духьа шоана хьувкъам баьца культураш кIеззигагIа а шоаш пайдоногIа йола культураш дукхагIа хIае лаьрхIар колхоза кулгалхоша. Киттта дIайийра укхаза 240 гектара тIа гуракьа дIадуо кIа (солхкарчул 110 гектар хувхагIа), 275 гектар хьажкIаш, 11 гектар горох, 125 гектар гидуаргаш, 10 гектар коартолаш, 11,5 гектар баьца даараш. Уж еррига культураш дIае йир хургйолаш кхы тIа 50 гектар бей а аьхар.

ДIадахача шера дукхагIа дола балхаш кулгаца а деш, культураш ва гIулакх дарах дола хьувкъам чуйнар колхое. Гектара тIара лаьрхIача: кIа—14 центр (план 17 центнер), фуальахьа хьажкIаш 12 центнер (план 20 центнер) гидуаргаш—3,6 центнер (план 8 центнер), коартолаш—35 центнер (план 70 центнер) а. кх. дIа.

ДIабаха къахьегам дукхен хIаьта хьаьнна продукци кIеззигей хилара йлаьта бобоан культураш центнерага дIадахар 9,8 сом хилар, йиаьнах 8 сом мара доацача. Ца доккха зо тир колхозо.

ТIехьадуса боахамаш хила йиш яц

Укх шера дика аьхар хьатта, из ахалехьа гектара втт тайп кхоачийташ шерадьаьна кхо диллар хкашка. Агротехнико из яха дIайийра еррига культураш. Церна дика гIулакх лоттадир.

Ка бола аьатаж чуэца доал ха хьа тIа из гIаьгIехьа еррига партийни, комсомольски организацеш оарцагIьаьнна постам, патрулаш, дружинаш вIашагIъехкар хьувкъам лорабара. Лоацхача хана чуйцар деррига кIа. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 20,6 центнер аьаг лахийр.

Коммунта кулгаца балхаш кIеззигагIа дара, аккордно-премиальни ахча тедара, къахьегама эсарие лаккхъяра, тоара хилийтар колхоза укх шера кхаа тIара хьайоалача продукциен дIададар шоаха лаьрхIачул лоакагIа хилийта.

Цудухьа хIана вIаштIехьдаргда колхозхошта цхьан къахьегама дезаш дика яалт а ахча а дала.

Колхозхой балха безам тIабахийтара а цхьадолча гIулакхаш йир колхоза правлене. Ялат чуэцача хьалха латтараьшта премеш тийнний. Коартолаш кхеем болча наха аккордно-премиальни хьесапе алайш тергдолаш соцадир. ВIаьаьл совгIа чуйнача коартолех 50 процент лургйолаш я уж хьалкхеьчарна. Цудухьа дика хьувкъадий коартолаш. хIанзе а хоаш да гектара тIера 11—12 тонн коартолаш цо хилар.

КОЛХОЗА доалахьа 535 бежан да, царех 177 фуражни етт ба. Укх шера 50 бежан дукхагIа хургда колхозе.

ДIадахача шера паччахьалкхенга шура йохкара план кхоачош ца эш йисар колхоз. Цун бахьан дар боарам боацаш шура йоаар.

Укх шера ферма болх белгга хувцабеннаб. Колхозо паччахьалкхенга шера йохка еза шура 140 тонн я, хIанзале йох ехкай 114 тонн. ХIара IаттагIара 760 килограмм шура яьккхай, шера яккха езар 1200 килограмм йолча. Шурий хьоалал а лакха я.

ХIана шурий-товарни ферма коллектив хIинаре къахьегаш я Сийлаьбоккхача Октябра 47 шу дуза ди—7 ноябрь—тIакхачалехьа шура йохкара декхар диза кхоачашдара.

Шей тIакхачалехьа паччахьалкхенга дух дохкара шера план а кхоачашъе вIаштIехьдаргда колхоза. ХIана аьлча дохка дезача 20 тонн духхах хIанале 17 тонн дехкад.

Укх шера октябрь бетта искусственни шура кийчъе болаш хIаьта доаханна а жена а искусственни осеменени ен лаьрхIад колхозо. Цу гIулакха хIана хьаьгеш латт осеменени ю пункт.

ХIана кхыдола балхаш дешиа а хьатIадоагIача шера хьувкъама лард йолаш боахк колхоахой. Деррига аха дезача 500 гектар лаьттах хIанале 200 гектар лаьтте аха Iоаьхаь.

ХьатIадоагIача шера эзатийна дIаюв хьажкIаш кIеззигагIа а юш гуракьа дIадуо ялтаж, коартолаш, горох, гидуаргаш дукхагIа дIае лаьрхIад колхоза правлене. ХIана аьлча лоанал хьале ялатийна лаьрхIа дIайийна хьажкIаш дика хьувкъаь за хилара.

Укх шера колхозхой дог тайна ба боахама деррига доакъоша производственни план рюаш кхоачашъергхиларах. Цу гIулакхо торе хулийтаргья колхоза лаьрхIача тайпара 127 эзар сом пайда бе.

Б. АРЧАКОВ,
тха собкорр.

ТЕХНИКА КИЙЧА Я

ДОККХИИ декхараш латт тха совхоза механизаторашта хьалхашка. 3000 гектар хьажкIаш, 300 гаргга гектар свекла, гидуаргаш чуэца еза цар. Дика гIулакх дьд механизированни звеноша цу культурашта. Цудухьа кхачаш латтача хьажкIаша, чуэца йолаьча свекла, кхыйолча культураша хьийга яха пайда доацилга хьаьоих. Эттара бехатохкамегIа йола ха я хIанз хьатIаэттао — дIайийна культураш лоацача хана а йоа ца еш а чуэца еза ха.

Цу гIулакха техника кийчъеш я центрально-ремонтни мастерской коллектив. Кхаш лелаерашa кхебаь лакха хьувкъам чуэцара дика тоам цар механизмаш.

ХьажкIаш чуэцаш йола 27 «ККХ-3» яха комбайн, свекла чуэца 4 комбайн, дукха сеялкаш яр ремонт е езаш. Бригадни-узловой методах болх а беш лоацача хана 24 ККХ-3, 18 сеялка, еррига свекла чуэца комбайнаш тоаль яьхай.

Сихен дикен тоаьй укхаза техника. Балха араьхча комбайнерашта еха хьовзаш бергбоацаш кийчъьхьй из.

Ремонт ль яьнна техника мастерске хоа доаттайиш оала, бригадашка дIаюгийт. ХIанзале кхашка дIайийгаз комбайнаш а сеялкаш а. ХIара комбайна тIа комбайнер ва. Цар ремонтенкашкара лертIа проверка а йий мара дIаэцац комбайнаш. Цу гIулакхо а торо хулийт юхедиса кхоачамбоацараш дIадаха.

Цул совгIа гидуаргаш чуэцара переоборудовани яьй СК-4, РСМ-8 яхача ялатий комбайнашта а. Бехкаш ба ремонтни болх мастерской хоа. Слесараша, аьнка пхьараша, ха ца къовсаш сихбенна тоам техника. Болх бикъбеннача хана новаторий уйла а дикагIа лел. Масала, тха совхоза лаьттешка заводе хьаль свекла хьайоахаргаш дика лоаш.

ХIаьта свекла дукха я, уж лоацача хана чуэцара кхоачам белаш яц 8 комбайн. Совхозе керттерча инженера нов- Колзоева слесарашца - гонзаччашца цхьана шийн тайпара свекла хьайоахаргаш яьй. Уж яьй культиваторех нохарех райай цхьан ларда тIа. Цу тIа тIачIоагIъю нохарий корпусаш, хьалхагIа боалтуксарген хьеанагIален фигурни хьесапе теда а тайпа. Цу гIулакхо, цкъа-дале, йоха па йохаш болх байт свекла хьайоахаргашка, шозлагIа-зало заводашкара арахецачар санна свеклай мугIарий шоралга хьежжа дIаоттаде йиш я уреш. Цу тайпара свекла хьайоахаргаш яьй шин свекла лелаеча звенон. Эшарга хьежжа кхы а ергъя.

Культураш чуэцара лертIа кийчъе е вIаштIехьдаьнна мастерске ерригача коллективо бартайна, вIашин новкъостал, деш къахьегарах. Дика йора комбайнашта ремонт юртбоахама инвентарь тоаеча слесараша Олигов ГIапура, Дудаев Мухьмада, Арсаев Мухьмада, Баркинхоев Къарисолта. Цар тоаь комбайнаш болх дика бере хилара гарантии йолаш я.

ХIара дениа 10—12 сахьата цхьадлаш йоах беш дика къахьег аьнка пхьараша Гадиев Завлихана, Бакуров Жабраила, кхычар а. Даим слесарашта эшаш йола оатхалаш еш, хIаьта комбайн, кхыйолча техника годмъенна оатхалаш тоаеш, нийсъеш хьанаре къахьег цар. ХIанз совхоз кийча я гуйран культураш чуэца йолае.

М. ЗУРАБОВ,
Наьсарен производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхоза юртбоахама техника механик.

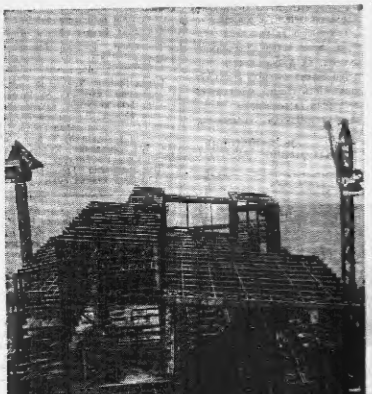

Мирнерча обогатительни фабрикана аххаи замалахь мара болх бац. Iай кхевзткъа градус йолча шелало вовкъарле ю балха, къаьста хица дечаболхашта. ХIанз Мирне хьалъеш латт обогатительни фабрика. Цо Iай а аьхки а диззача шера болх бергба. Цун пенаш хьалду теплоизоляционни материалах хьалйиккъача алюминови панелех. Цунех тIа штара йоккхагIа йола обогатительни фабрика хургья из. Из хица Iалашъяра 15 миллион кубометр чугIоргйолаш искусственни водохранилище хьаейийзай.

Б. Кауфман сурт.

(АПН).

КЪАХЬЕГАМХОЙ СБЕРЕЖЕНЕШ ЛАКХЪЯРА

Общественни производство чехкка дегІайогІаш хиларах ди тІехьа лакхаду советски халкъа материальни хьал. Из хьахьокх уналцІено лораяра, просвещене, жилищно-коммунальни боахама, торговле, общественни кхачан, боахама юкъарчал доацаш бахача наха гІулакх деча хьича доакъой болалоцна алапи тІатохара закон арадаьккхача а из тІатохара хапаш оттаьча а укх шера хиннача СССР Лакхехьарча Совета йиълагІча сесси. ХІаьта цу сесси тІайийнар колхозхошта пенси даларах дола закон а.

Партен правительстван еча йоакхоина жоп луш къахьегама доккхий толамаш доах советски нака массанахьа а.

Вай мохк экономически бІаьхий хулаш хилар хьахьокх СССР бюджет хІара шера лакхлуш хиларо. 1963 шера халкъа боахама, образованена, уналцІено лораяра, социальни страхованена, пенсешта, пособешта, кхычарна еча финансированета 86,8 миллиард сом дІадахийтача метта укх шера 91,3 миллиарди 1965 шера 100,4 миллиарди сом дІадохийтаргда. Пачхьалкхен кертера доходаш я (1964 шера 92,2-и 1965 шера 92,5-я процент) социалистически боахама тІара йоагІа поступленеш, предприятейи организацейи чура боахама накопленеш. Къахьегама овсарле лакхагІа ме хул, бедаь, материалаш, доагор дуккхагІа ме кходу, кхашкарен хьайбашкарен йоаха продукташ дуккхагІа ме хул халкъа боахаме дуккхагІа Іоа накопленеш.

Халкъа боахама, социальни культурни мероприятешта финансировани еча кІезига лоархІам болаш яц къахьегамхоша сберкассашка Іодехка шоай совлен дола ахча, ийю 3 процентни заемаш, лотерейни билеташ.

ХІара къахьегамхочо ший бюджет кхетамца лелаяр, ший рузкъан кхом бар духхьал цун ший гІулакх кхена ца Іеш пачхьалкхенна бокхха лоархІам болаш хІама да. Ший рузкъан кхом баро из Іомаву пачхьалкхен рузкъан а кхом бе.

Советски наха сберкассашка Іодехка совдола ахча капиталистически мехка санна йоакхела, совлен рузкъа Іоадара, «Іаьржа ди дечи эшаргда» аьнна дехкаш дац. хІана аьлча царна хов эшаш моттиг ттача шоашта пачхьалкхено, коллективо даим новкъостал дергдолга.

Вай хьалашка сага ший доалахьа йолча сбереженеша новкъостал ду цун вахар культурни а материальни а лакхдара.

ХІанз вай мехка 70 эзар сберегательни касса я, вай мехка хІара вийлагІча саго ахча улладу сберегательни кассашка, хІаьта советски наха иштта Іодилла дерриге ахча е шу доалалуш 14 миллиард сом дар.

Сберегательни кассаша вкладчикентта цхьайола бокъонаш ду, царна пайда баргбола оагІонаш ю. Вкладчика ше лораде Іодилла рузкъа дерригa а цхьадола дакъа а деззача хана дІаэца йиш я. Іодиллачун рузкъа из раьза в воацаш цун декхарийна хІалсоцаде йиш яц.

Сберегательни кассаша къайлагІа лоаттаду шоашка хьачудена рузкъа, рузкъан даь цІи, цу хьакъе еш йола операцеш.

Иштта диллача рузкъан тІара а хІаьта нарех йоагІача доходаш тІара а налогаш яхац.

Ше рузкъа диллача лохерча сберкассе меттел, из чуйодача Центральни сберкассера а ший рузкъа хьаэца бокъо я, мах па луш СССР-а цхьан сберкассе хьаштдолча вокх сберкассе ший рузкъа дІахьожадайта йиш я вкладчика, нагахьа санна тІехьарча кхаь бетта сберкассе цун 10 сом совгІа ахча хиннадале. Телеграфни подтверждени хилча ший сберегательни книжках 100 сомага кхаччалца ахча хьиэца йиш я вкладчика СССР хьаштдолча сберкассе.

Пачхьалкхен къахьегама сберегательни кассаша къахьегамхой сбереженеш Іоакха хьа а шйо, счеташ хьа а ела вкладчика безамга хьежжа. Масала, дІаеххална йола счет. Цунах 2 процент доход йоагІа. Срочни вклад оалача счетах 3 процент доход йоагІа. Иштта Іодилла ахча 6 беттал хьалхагІа хьадехи йиш яц. Условни счет хьаеаь вкладчика ший цІерах е цун кхоачарча сага, бера, веший, йиший, кхычун цІерах. Масала, иштта бера цІерах йолча счетах ахча юхахьалургда из бер дайша дахьача е хьаккийча. Цу счетах 2 процент доход йоагІа.

Сага ший доалахьа йола сбереженеш лораяра дика форма я сберкассаша предъявителя е текущи хьелаш йола счет.

Предъявителя цІерах йолча счетах йола еррига ахчан операцеш е йиш я моллагІча а саго сберегательни книжка хьачулаларна. ХІаьта текущи счетах йола операцеш ю вкладчико кхача моллагІча а сагага дІаеннача чекех из ше тІа а воацаш. Цу счетех йола доходаш 2 процент я.

Цу лакхехьа йийцарел совгІа кхы цхьакха сбереженей форма я кхадж боагІаш йола кхадаш. Ший сбереженеш дІачу а енна, «кхадж бара вклада» счета тІа уж Іоаеш, вкладчика йиш я кхадж тохача юкъе шера шозза дакъа лаца а вкладах йоагІа доходаш кхадж бара хьасане дІайе а.

Ший сбереженеш хадданза Іоаяра ше сбережен Іо массаза юл сберкассе вала везац вкладчика, из дара кхоачам ба ше болх беш волча организаце е предприяте бухгалтере по шийна доагІача алапе хьадда дола дакъа хІара бетта сберкассе дІахьожар дехаш оттаьча формах заявлени дІачуела.

Е шу доалуш Нохч-ГІалгІай республике 250 сберегательни касса яр. 150 эзар вкладчик ва цу кассашка дерригa а 38 миллион сом совгІа ахча дилла. Иштта ахча дІадилар тешаме а найдане я да. 1963 шера республика сберкассаша царех доагІа ча процентех 855 эзар сом делар.

Дукхьал укх шерарча хьалхарча ах шера сберкассашка 3437 вкладчика счет хьайийлай, цу хана чухь 2607 эзар сом Іо а диллад къахьегамхоша, 188 эзар сома маькха 3 процента кхадж боагІа чура заемаш а ийцай.

Сберегательни кассашка Іодехкаш дола ахча хІара шера дуккхагІа Іоеш хиларо теша ду къахьегамхой материальни хьал хаддаза тоалуш хилар. Бахача наха сберкассашка дуккхагІа ахча Іо ме хулла, цар цу кассай гІулакхех дуккхагІа пайда ме ю боахама а культурни а гІишлош хьаъяра, финансирования яра дукхагІа средстваш кхоачаргья мехкага, цунца цхьана чехкагІа лакхлургда советски халкъа вахара материальни хьал.

Г. ЯХШААТОВА,
Нохч-ГІалгІай АССР гострудкассай госкредитен Управлене начальник.

Горьковски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе болх бе йолаеннай цкъара мехкдаьтта чакхдоакка керда установка. Укхаза бийда мехкдаьтта хихи тухалий хьа а къоастадийя чакхдоакх. Бензин, фатаген, дизельни даагар, кхи даьтташ хьадарэ йола бедаь ду кердача установко.

Сурта тІа: бензинт колоннаш - стабилизатораш.

В. Войтенко сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Вай Даьхен столице я кагирхойи студентийи Деррига дунен форум. Кагирхой болама историе чухь ца хиннача гайнарэ къамаш мукъадзхаран наргІатдахаран тІехьа, машар хилийтара дукхьа къамсаш лоаттабеш бола 120 мехкара викалаш гулбаьб цу форуме.

Сурта тІа: форуме дакъа лоацаш барий группа.

А. Стужинин Б. Трепетович сурт.
ТАСС фотохроника.

ТИША АЬШК— ДАЬХЕННА

15 сентабре комсомола обкома, «Грозглавторчермет» управлене, Нохч-ГІалгІай АССР-а просвещене Министерства тиша аьшк гулдара месячник хьайкадаьд вай республике.

Цу юкъе чІоагІа дакъа лоац деша догІача бераша. Дукхьала хьалхарча дийнахьа Грозне № 14 йолча школа бераша 8 тонн, №№ 48-и 55-и йолча школай дешархоша кхь-кхь тонн, Грозненски района Первомайски школа 12 тонн тиша аьшк гулдаьд. Аьшк дика гулду Гудермеса № 107 йолча школа дешархоша.

Укх шера апрель бетта месячник йолча хана гулдаьча 2500 тонн тишача аьшках 2250 тонн школьникаша гулдар, цента аьлча 90 процент.

Цхьабакъда дешархоша даьца ца Іеш, месячника юкъе хьинаре дакъа лаца деза республика берригача а къахьегамхоша, къаьстта кагирхоша а лоацаш. Даьхенна махулла дуккхагІа тиша аьшк гулдара тІехьа чакхдаккха веза месячник.

П. ПОПОВ.

БЕРИЙ БИБЛИОТЕКА

Хьалхуш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам луш дика болх бу Ачхой-Мартана берий библиотеко. Дукха ха йоалцаш писателя Я. Яковлева «Бхоанарча денах» яхача фаьлгах оттаьча инсценировках утренник хилар [illegible].

Утренник дІайолаялаьча пионераштен дешархоштен библиотека завехуюш З. В. Вороновас нийнар КПСС XXII съезда решенеех, цига тІаийлача парте кердача Программах, вай мехка коммунизм хьалъярах йолча программах, коммунизм хьалъерхочун моральни кодексах. Берашта чІоагІа уйла тІаяхийта лаьдийгІар библиотекара В. И. Ленина вахар дувцаш къамаьл дича хана.

Ше къамаьл даь йистейоалаш Вороновас хьоахабир комсомолецаштеи пионераштеи юкъе цІи хеза хинна турпалаш: Морозов Павлик, Корчагин Павел, Котик Валя, Голиков Ленька. Доаккхал ца дезаш, тешаме, бакълуваш, новкъостал де кийча болаш, ловкъостий а шийла боккхагІберраш а лоархІаш хила дехарийла ба комсомольцаши пионераши, аьлар цо.

Инсценировке фаьлга керттерча турпала Алеша роль дика ловзийир Ю. Хайдаева, кІаьнкен гражданинех ролаш — В. Саламатина, К. Зарданова. Тексташ дика ийшар дешархоша В. Вихабева, Л. Халкиевас, Т. Чернецкаяс.

Утренник йистеьлча пионераштеи школьникаштеи дІадовзийтар берий книжкай издательствас арахийца коммунизмах дола книжкаш.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

Хьуна сомаш тІабогІар

Укх тІехьарча шерашка вай республике дІадегІад 4500 гектар совгІа долчь хьатта боча бІараш. Йоамаита нехе язача Советски, Ведана, Шаьла, Урус-Мартана районашка хьахинай барчча бочача бІарий хьуваш.

Укх шера дуккхача совхозашка дІааегІа итташ гектараш хула пхи—ях цу даьнна боча бІараш дика летад.

Сунжински лесхозе даьрхІа бочача бІарий фу доаккхаргдоза участок йиллай. 5 тонн гаргга бІараш гулдаьд цига.

ХІанз укх сахьата республика лесхозашка бІараш чуэцаш да.

Боккха болх бу найцита хьуна сомаш тІабогІаш а. Укх тІехьарча шерашка республике тІабегІаб бІаь эзар совгІа кхор, Іаж, гІамгІа. Шаьлен Веданен лесхозашка 500 гектар хулча лаьттара хьуна сомаш тІабегІаб.

К. ВИННИК.

АНСАМБЛА КЕРДА ПРОГРАММА

Укх [illegible] керда программа хьакхар хьалхарен [illegible] Нохч-ГІалгІай Пачхьалкхен ансамбла. Из [illegible] программе хиттаьй Советски Союза турпалхочуна Ханпаша Нурадиловa. Поэта Н. Сергеева аьлча «Мохк цІийца ба» яхача [illegible] керда программа оттаьй режиссера З. Тарховс. Турпалхочун образ, цун [illegible] хьагийт Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артиста Яндиева Саид-Ахмед. Кадий, хьаз халхараш ду Ш. Эдисултанова, С. Абдусаламова, З. Сардалова, [illegible] а. Концерте [illegible] тІаийдар ансамбла коллективо нийсьаь керда программа. Концерт чакхдьиначул тІехьагІа программах даьца къамаьлаш дир арттанаша. Артисташта пайдане дола хьехамаш дир цар.

Массса вай республикка къахьегамхошта къахьакка концерташ уттадергда ансамбла коллективо. Цул тІехьагІа [illegible] искусства гойтаргда цар москвичашта, Казахстани Средни Азие къахьегамхошта.

М. МУСИЕВ.

ЖАЛОБАЙ БЮРО БОЛХ БЕ ЙОЛАЕННАЙ

МагІалбика горкома партийни пачхьалкхен тІахьожама комитете вІашагІъеллай жалобай бюро. Их хьайий къахьегамхой жалобашта тохкам беча, кхоачамбоанарех йолаш йола сигнал теркалъа партийни, советски органашта новкъостал де. Бюро чувоагІаш 10 саг ва. Царна юкъе дуккхагІа бараш пенсионераш-нефтяникаш ба.

Дика дІаболлабаьб ший болх жалобай бюрос, дукха дешаш нІестадаьд цо хІанзале. Масала дукха ка йоацаш тхога хоам бир быткомбинатера кулгалхой къахьегама з, финансови а законаш телхадеш хиларах. Хьажача из фактош нийса хилар. Комитета заседане тІабийхар горбыткомбината директор, керттера бухгалтер. Цар шоай гІалаташ хилар бакъдир, хІаьта уж дІадаха доаш а делар.

Къахьегамхошкара а, организацешкара а йоагІаш йолча жалобашка чехкагІа хьажа гІерт тха бюро.

Я. МАМЕДОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДЕШАРА КЕРДАЧА ШЕРА

Ахкана школьникаша дика садеІа дІадоладир дешара керда шу Шаьла района школашка. 2000 совгІа дешархо салоІаш хилар пионерски лагерашкеи оздоровительни площадкашкеи. Кхо эзар совгІа бер республикерча моттигашка, ІаьржачІ форда йисте, Ленин хиннача Волга тІарча моттигашка походех экскурсех хилар. Лакхерча классашка деша баьгІараш дешархой производственни бригадашкеи звеношкеи болх беш хилар. Цу балха хьалхе лелайир школай кулгалхоша, партийни комсомольски организацеша.

Сахка а санна, укх шера деррига деша даха ха нел йола берен школашка чуэзар. Эттара хьахка деша доагІаргдола бераш шо-шоай участкашта дийкъа а дийкъа, царна 1 классе хургболча хьехархоша уж дешара хийчбеш июнь, июль, август бетташа эзиттеш йир царна.

Всеобуча закон кхоачашйича чІоагІа къаьхийгар хьехархошеи еррагача общественностеи. Май бетта аь хинна берий учет август бетта цІаьнка а юхайир, бакъча наха маІарга а уиттам. Из болх беш чІоагІа дакъа лаьдир всеобуча депутатско-комсомольски пионерски постана. Цу хана бокъонна дІаийедир эттара хьалха деша догІа берашт малагІча классашка хургда а царна хьехаш малагІа хьехархой хургба а. ХІаьта хьехар деша укаш берашт долча дезалий материальни хьал мишта а царех малагІчоиш новкъостал де доагІа а. Дешара деррига берашт чуэцардолаш август бетта 24-ча дийнахь деша 31 денга кхаччалца йолча хана районе дІадихьар «Всеобуча кІира». Цу хана йир школашка берий перекличка. Перекличка еча тІа ца хьахкача бераша малагІа хилар уж хІана дакхкахки хьажа. Перекличкаш хиннача дешоша берашка дехкар учебникаш, тетрадаш, дешара эша кхыдола хІамаш, барзкъаш, кога бухе гІирс.

Дешара шу дІадоладала хьалхарча деношка деладьча цу гІулакхех берашта ийзар шоай классаш, уроки расписанеш, урокаш хургйола хенаш, хьехархой, классай кулгалхой, хІаьта царна — шоашна дешаргдола бераш.

31 августе хІара школе берий контрольни сбор хилар. ХІаьта дешар дІадоладенначча хьалхарча кхаь дийнахьа школашка дешар дІа иштта доладеннад хьежам [illegible] парткомеи райисполкомеи уполномоченнеш.

Уж дерригa балхам даьдне а, цхьайолча юрташка дерригa бераш деша дахкавзар хьалхарча дийнахьа. 503 бер дисар деша кха ца доагІаш. Масала, Шаьла, Гермечуке, кхычахьа. Цудухьа цу юрташка сарахьа партийно-комсомольски собранеш йир уж ца даххар дувцаш. Уж собранеш чакхъаьлар «Деррига деша даха ха йоаь бераш, парташ тІа ховша!» яхача девизах. Уж собранеш ярах шоллагІча дийчаьхьа царех деша хьаяра 171 дешархо, царца 133 йийг а йолаш, хІаьта кхоалагІча дийнахьа — кхы а 81 дешархо, царех 69 йийг а йолаш.

4 сентибре школашкара хоам хилар дерригa бераш деша хьадахкад аьнна. ХІаьта а кІорa, меттаза, кхыдола лазар хинна 39 бер дисад хинна занятеш тІа ца доалуш.

Цу тайпара, 23 эзар дешархочон эзар совгІа волча хьехархочои дІадоладир дешара керда шу.

Тхо темаш да укх шера всеобуча закон оахош кхоачашдергдилларах, цу пачхьалкхен, партийни бокха лоархІам болча гІулакха тІехь тхоаш еррагача общественни организацеша, еррагача общественносто хьалдоацаргдиларах.

М. ДАНИЛОВИЧ,
Шаьла райОНО инспектор.

МОСКВА. ТУ-134—из я мехка йоргъаьнна йола туполевски машинаш телача конструкторски бюрос хьаьча кердача реактивни хайнера марка. ТІехьаьара ТУ-124 яхачоа тара я из, бакъда укхан двигателаш фюзляжа хьагІа а аьха тІехьаьакахьа Іоаза йоах. Цудухьа салона багІача пассажирашта хьахазац турбинай тата. Туполевскичарна юкъе эттара а экономичнерІа я керда машина. Из дукха еха яц, яна болаш экономични я двигателаш. хІаьта 64 сага моттиг а я цун. Самолета скорость (сухьа) сахьата 900 километр я. Петта ТУ-124 яхачул сахьагІа яха йиш йолаш а я из.

Самолета че а хоза басар хьекха, тоаль я.

Берда пассажирски хайнео хІанз масса тайпара тохкамаш бу ца.

Сурта тІа: ТУ-134 яха керда фенара бема.

Ю. Чупринова сурт.
ТАСС фотохроника.

Ладувгla

Радио: 8.15—«Сердало» газета оагІонаш тІара; 8.25 — концерт; 8.45 — «Къона тІехье» яха передача (гІалгІай меттала); 16.05 — музыкальни передача (эрсий меттала); 16.45 — «Къонал» яхй передача (гІалгІай меттала); 17.00 — радиогазета; 17.45 — «Агитатор арен стане» яха очерк (нохчий меттала); 18.35 — музыка.

Хьажа

Телевидени: 12.00 — «Артемкаца кинна тамашийна гІулакхаш» яха художественни фильм; 18.25— телевизионни передачаш. (Нохчий меттала); 18.35 — Шоана, хьехархойи школьникаши! 21.40— «Баьшара унзара хІамах яха телевизионни фильм; (кхоалагІа сери).

Город Грозне Заводской районе, Резервуарни ухлагІа, № 16 йолча цІагІа, 1-ча квартире вахача гражданина Кулаев Владимира Васильевича гражданка Кулаева Раиса Дмитриевна [illegible] Дагестански ухлагІа № 30 йолча цІагІа [illegible] Дмитриевна ше йитарах дола доп. Доп дувцаргда Грозненски Заводской района халкъан суде.

Советски районерча Советски юрта вахача гражданин Дадаев Иса Саадовича суде декъна. Советски района Советски юрта вахача гражданка Илонова Валентина Тимофеевна ше йитарах дола доп. Доп дувцаргда Советски района халкъан суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикий урам, 15. Телефонаш: редактора зам.—2.07.01; бехктокхама секретаре — 2.45.48; промышленни, юртбоахамен, кехатай отделий— 2-25-73.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный. ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2.45.48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем—2.25.73.

«Грозненский рабочий» издательствон типографи. Революцин проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ05241. Заказ 5263.

Доазол дехьара

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТЕ

НЬЮ-Йорк, 19 сентябрь. (ТАСС). ООН-а бІунаша Кипре яьча операцей хьакъехьа генеральни секретара У Тана яь доклад дІахоювцаш яр Кхерамзлен Совет селхан. Нью-йоркски ханах делкъел тІехьагІа 3 сахьат даьлча дІайолае лаьрхІача хинна дийнахьара заседани 5 сахьат доаллаш мара йолалланзар тахан США пачхьалкхен секретарацa Дин Раскаца къамаьл деш хинна Кипра кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Спирос Киприану Вашингтонера юхава гоавалара.

Дукха йІаьх ца луш чакхъьяиннача заседане къамаьл дир Норвеге викала Нильсенeи чан-кайшистен.

Нильсена аьлар, Кхерамзлен Совет кипрски дешага хьожаш латта хІанз 9 бутт бича бале а, из проблема машара наькъаца къоастаергхиларах гучадьина хІама дац. ХІанз латташ болча кхоххамо юкъ-юкъе чІоагІа кризисаш гІеттаь дунен цу районе машаран кхерамзленна юкъарчал доацаш кхерам тІа а тессаш.

Норвеге викала хетачох, герзацара [illegible] тІабахьаро дов шердагеи доаш къоастадара йола торонаш кІезигъеллеи мара кхы де дика хІама дац. Цудухьа хьаллаьцар Норвеге, аьлар цо, Киприна бомбаш чуетталеи цунна дуьхьала моллагІча тайпарча низах пайда эцалгеи сов чехка сецадара Турце правительство тІахьехаш Кхерамзлен Совето 9-ча августе даь кхайкарал.

Цхьабакъда, хІанз кхоххами кризиси атмосфереи лоаттаеш доха, белгала аьлча, НАТО мехкаш даим Кипра гІулакхашта юкъегІертарах хьахулаш йола бокхъоншара баьнаш хьоахаде лаьнзар Нильсена. Цо хьаллаьцар ООН-а бІуний полномочеш шерьяра енна а герзашцара низаи тІахургдоаца буферни зонаш Кипре хьае ООН-а бІуний командуюйена бокъо луш йола а предложенеш. Кипра кхыча мехкашцарча гІулакхий министо чІоагІа дуьхьала хилар цу предложенена.

Кхерамзлен Совета вокх заседани 21-ча сентябре йолаеннай.

ШИЙ БОЛХ ДІАБОЛАБАЬБ КЪАЬСТТАЧА КОМИССЕ

НАЙРОБИ. 19 сентябрь, (ТАСС). Селхан Кене столице ший болх дІаболабаьб Конго машар оттабе аьнна сентябрь бутт болабеннача юхье Аддис-Абебе хиннача африкански цхьогІоя Организаце министрий совета чрезвычайни сессе вІашагІъеллача къаьсттача комиссе.

Африкански мехкий викалех латт комисси: Эфиопи, Гана, Нигери, Гвиней, Камерун, Сомали, Верхни Вольта, Тунис, ВІашагІкхийтта ІаргІий Республика, Комиссе председатель — Кене премьер - министр Джомо Кенията. Найробе комиссе ший болх дІаболабарца дувзаденна Конго (Леопольдвиль) кхаьчаб Моиз Чомбе, хІаьта иштта Конгоа (Браззавиль) Бурундии викалаш а.

Комиссе керттерча декхарех ца! — хІанз Чомбе бІуваштеи мехка къаман турпала Патрис Лумумбай никь лелабеча повстански отрядаштеи юкъе граждански тІом латтача Конго къаманна юкъе машар хургбола наькъаш лохкага. Мехкара йоккха территори я хІанз повстанций кара.

Цу тайпара Конгонеи (Леопольдвиль) цун лоалахошта — Бурундинеи Конгонеи (Браззавиль) юкъера гІулакхаш лер тІа дахара дешашка хьажа езаш а я комисси.

Комиссе заседане къамаьл дир цун председатела Джомо Кенията.

Дж. ЭНЕСКУ ЦІЕРАХЧА ФЕСТИВАЛЕ

БУХАРЕСТ, 19 сентябрь. (ТАСС). Дунен халкъашта юкъерча фестивале хиннача Дж. Энеску цІерахча конкурса итегаш даь, лхаш хоам бу Аджерпресса агентства. Хьалхара премеш йийцай румынски илланчархоша Ион Буэаси Марина Криловичен.

Цу тайпара конкурса лауреаташ хиннаб советски илланчархой Иванов Евгенийи (шоллагІа преми) Будеяя Надежден (пхелагІа преми). Сийлен диплом хьожаьй Королев Дениса.

Тонкински заливера инцидент

ХАНОЙ, 19 сентябрь. (ТАСС). ВИА агентства беча хоамах, тахан укхаза нена тоха арадаьннхай Тонкински заливе хиннача кердача инцидентаца дувзаденна Ьвьетнама Демократически Республика кхыча мехкашцарча гІулакхий министерства заявлени.

Заявлене тІа йоах, 17-чеи 18-чеи сентябре массехк американски эсминец Тонкински заливе хьачу а деха, цига ДРВ территориальни хишта юкъе лаьттад.

18 сентябре моттигерча ханах 22 сахьат даьлча США ВМС ши эсминец ДРВ территориальни хишта геттара гарга дера, Нге-Ана районе. Берда тІа хьахозар чІоагІача делхаший тІаташ, бІаргагора делха алаши керда тІа гІолла США ВВС самолеташи.

США оборони министерстве, йоах заявлене тІа цунца дувзаденна, доацар арадаьккхад, вьетнамски патрульни кемаша доь даьд американски кемашта аьнна.

ДРВ правительства, йоах заявлени тІа, хьадда каралу из дийнт. Вьетнама Демократически Республикина дуккьалара агресси хьеяра дена бахьан наха гІертика лоархІ цунах.

КИПРИАНУ, ЗАЯВЛЕНИ

НЬЮ-ЙОРК, 19 сентябрь. (ТАСС). Кипра кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Спирос Киприану белгалдаьккхар, гІайрен тІа машаре порадока юхаоттаргхилар, нагахьа санна Кипре къа гІерташ йола ший низаш Турце правительства ите. Министра из заявлени йир Вашингтоне США пачхьалкхен секретараца Раскаца вІашагІкхийттачул тІехьагІа корреспондентаща даьча хаттарашта жоп луш.

СОФЕРА ПРИЕМ

СОФИЯ, 19 сентябрь. (ТАСС). Селхан БКП ЦК, Болгаре Халкъа собранен Министрий Советов йоккха прием йир хьоашалгІа ена мехка ха йоаккхаш йолча, СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь, ГДР Пачхьалкхен Совета Председатель Вальтер Ульбрихти ГДР Министрий Совета Председатела заместитель Макс Зефрини керте латтача ГДР партийно-правительственни делегаце сийна. хоам хоам бу БТА агентства.

ЦІенача дег тІара уйлаши доттагІалли доаш чакхъьиннача приеме къамаьлаш дир НРБ Халкъа собране Президиума председатела Георгий Трайковеи Макс Зефринеи.

ЮАР-ера КЕРДА ПРИГОВОРАШ

ПАРИЖ, 19 сентябрь. (ТАСС). Селхан 8 африканаца 5 шерагара 15 шерага кхаччанца набахта бахка судан яь Преторерча расистски судо. Цу дийнахьа Йоганнесбурге набахта якхха хІаранена шийтт-шийтта шу ха техар 2 европейцаи цхьан африканнан. Франс Пресса агентства корреспондента беча хоамах, судаш мел аьраш бехке бу «подрывной гІулакхаш» леладаьд яхаш.